

Oslo SVs valgprogram 2019–2023

God oppvekst, skole og utdanning til alle	3
Lek og læring i barnehagen	4
Framtidsskolen – en inkluderende fellesskole	5
Videregående opplæring.....	7
Fritidstilbud for barn og unge.....	9
Voksenopplæring	9
Landets største studentby.....	10
Fra delt by til ny solidaritet	10
Omfordeling og eiendomsskatt.....	11
Oppvekst – kampen mot forskjellene	11
Forebygging og barnevern.....	12
Et sosialt sikkerhetsnett	13
En trygg by for alle.....	13
Kunnskap og solidaritet på rusfeltet	14
Områdeløft	15
God helse for alle	16
Primærhelsetjenesten og det kommunale tjenestetilbudet.....	16
Et godt lokalsykehus tilbud og nytt sykehus på Aker	18
Tannhelse er folkehelse.....	18
Trygt og inkluderende arbeidsliv	19
Arbeid for alle	20
Ny næringspolitikk.....	23
Byutvikling	25
Rettferdig boligpolitikk.....	28
Idrett og friluftsliv.....	30
Idrett.....	30
Friluftsliv	32
Eldrevennlig by	34

Bolig og nærmiljø	34
Omsorg	34
Redusere ulikheter	35
Deltaking.....	35
Miljøhovedstad – være ledende i Norge og Europa!	37
SV vil gjøre Oslo til en nullutslippsby innen 2030	37
Ren luft	38
En ren fjord for alle.....	38
Byen som resirkulerer	39
Den grønne byen	39
Grønn samferdsel	41
Kollektivtransport.....	41
Bilfritt byliv og de myke trafikantene.....	42
Sykkel.....	43
Annen veitrafikk og sjøtransport.....	44
Feministisk by.....	46
Oslo som feministisk arbeidsgiver.....	46
Kampen for kvinnekroppen.....	47
Frihet fra vold og tvang	47
Oslo skal bli en rasismefri by	49
Oslo skal være en inkluderende by	51
Inkluderende arbeidsliv	51
Lik tilgang til offentlige tjenester.....	52
Ambisiøs kulturby.....	53
Regnbueby.....	56
Oslo – en by i verden. Internasjonal solidaritet	58
Styrket folkestyre	60

God oppvekst, skole og utdanning til alle

Oslo skal være en god by å vokse opp i for alle. Barn og unge skal, uavhengig av bakgrunn, få like gode muligheter til å tilegne seg kunnskap og utvikle sine talenter, holdninger og verdier. Barnehage, skole og lokale fritidstilbud skal bidra til å utjevne forskjeller og motvirke segregering, klasseskiller og begrensende kjønnsroller. En inkluderende og mangfoldig fellesskole skal fremme læring gjennom deltagelse. Gjennom undervisning og lek skal barna lære å mestre ulike fagfelt, trene på samarbeid, kritisk tenkning og å være kreative. Oslo SV ønsker å fremheve barnehage og skole som viktige fellesskapsarenaer både for den enkelte elev og for nærmiljøet. Vi vil legge til rette for at barnehager og skoler oppleves som positive bidragsytere til byens nærmiljø. Nærskolen skal oppleves som det naturlige valget for alle nærmiljøets barn og foreldre.

Det viktigste vi kan gjøre for å få til dette, er å fortsette å styrke grunnfinansieringen av skolen og gjøre bydelsøkonomien bedre slik at bydelene kan tilby innbyggerne bedre tjenester. Barn og unge må sikres en hverdag der alle blir sett av trygge voksne. Vi må også videreutvikle og kvalitetssikre tjenestene våre i samarbeid med barn og unge selv, sammen med medarbeidere, tillitsvalgte, foresatte og ledere. Det er på tide å gjøre *De overfylte klasseroms tidsalder* til historie. Når vi øker bemanningen i barnehagen og voksentegetheten i skolen, vil pedagoger og fagarbeidere få mulighet til å gjøre en enda bedre jobb, og vi legger til rette for at alle barn og elever blir sett og fulgt opp i egen utvikling. At alle de som jobber i skole og barnehage har nok tid, er en forutsetning for at alle barn og unge skal lære, utfolde seg og finne sin plass i fellesskapet.

Å møte mennesker med ulik bakgrunn, livserfaring, funksjonsevne, tro, språk og kultur kan gi barn og unge flere perspektiver som de tjener på både i barndommen og senere i livet. Det rike og verdifulle mangfoldet i Oslos barnehager og skoler gir et godt utgangspunkt for å fremme demokratisk utvikling. Mangfoldet skal betraktes som en positiv ressurs og tas aktivt i bruk i det daglige arbeidet. Dette vil gjøre barnehager og skoler til enda bedre utviklings- og læringsarenaer for alle barn og unge.

Et tettere samarbeid mellom barnehage, skole og andre tjenester, som barnevern, skolehelsetjeneste og NAV, er viktig for at alle barn i Oslo skal ha trygge leke- og læringsmiljø og god helse. SV ønsker å styrke arbeidet for å bekjempe og avdekke vold, omsorgssvikt og seksuelle overgrep.

SV vil arbeide for at Oslo skal oppfylle sine forpliktelser overfor samiske barn som nedfelt i opplæringsloven og i samarbeidserklæringen mellom kommunen og Sametinget. Vi vil sikre at Oslos samiske opplæringstilbud ligger et sted som er enkelt å nå for barn fra hele byen. Det bør være tilknyttet en institusjon som har forutsetning og kapasitet til å prioritere arbeidet med Oslos samiske skoletilbud.

SV vil:

- Reelt **styrke driftstilskuddet til barne- og ungdomsorganisasjoner** i Oslo.
- **Ledere og ansatte i Oslos utdanningsinstitusjoner skal sikres nødvendig kompetanse** om forebygging, bekjemping og avdekking av vold, omsorgssvikt og seksuelle overgrep, og foreldre skal få informasjon.
- Samarbeide med partene og lærerorganisasjonene om å **utvikle et undervisningsopplegg med arbeidslivet i Oslo og Oslo-modellen som tema**.

Lek og læring i barnehagen

En god barndom legger grunnlaget for et godt liv, og barnehagen er viktig for barns trivsel, utvikling og læring gjennom hele livet. SV vil ha en barnehage som bidrar til språklig og sosial utvikling, og som motiverer til lek, læring, nysgjerrighet, engasjement og kreativitet. Barn uttrykker seg gjennom lek og har rett til å leke. I barnehagen skal leken komme først. SV vil at alle barn skal få gå i gode barnehager. Det innebærer å satse på varierte lekemiljøer, som fremmer sosiale relasjoner og vennskap parallelt med å stimulere den fysiske og mentale utvikling. Barnehagen skal gi barna helse, mat- og måltids glede. Måltidene skal være noe personalet og barna lager sammen, hvor alle medvirker og barna lærer. Ved bygging av barnehager må det legges vekt på dette.

Barnehagebarn skal møte trygge og kloke medarbeidere med høy kompetanse og tid til å skape gode relasjoner med det enkelte barn. Gode ansatte er en forutsetning for å utvikle barnehagen videre. Derfor vil SV prioritere at det er mange nok voksne med riktig kompetanse i Oslo-barnehagene, og at de får gode muligheter til etter- og videreutdanning. Vi har opplevd en stor økning i antall ettåringer i barnehagen. For denne gruppen barn er det særlig viktig med trygg tilknytning, ro, omsorg og nærhet til voksne.

SV vil:

- **At læring i barnehagen skal skje gjennom lek og omsorg.** Barnehagene skal ha et stort profesjonelt handlingsrom når det gjelder faglige og etiske metoder.
- **Gå mot profitt på barnehagedrift.** Barnehagedrift er en fellesskapsoppgave og fellesskapets penger skal komme barna til gode.
- **Styrke bydelsbudsjettene for å sikre drift av barnehagene.**
- **Rekruttere og videreutdanne flere med pedagogisk kompetanse.** Det skal være minst 50 prosent barnehagelærere og 25 prosent barne- og ungdomsarbeidere i barnehagene.
- **Videreføre dagens språkkrav for barnehageansatte** og styrke kurstilbudet for ansatte som ikke oppfyller språkkravet for barnehageansatte.
- **Måltrettet styrking av bemanningen i barnehager i utsatte områder.**
- **Styrke barnehagens støttesystemer** slik at barn og familier som trenger ekstra innsats får hjelp der barna er. Tilbud som helsekontroller o.l. bør i større grad skje i barnehagen, der barna er i sitt naturlige miljø.
- **Satse på språkutvikling i barnehagen** og arbeide for at Oslo oppfyller sin lovbestemte forpliktelse til å legge til rette for at samiske barn i barnehage lærer samisk språk og kultur.
- **At alle barn som trenger alternativ og supplerende kommunikasjon skal få det.**
- **Styrke kompetansen om inkludering, mangfold og funksjonsvariasjoner** i barnehagene på inkludering, mangfold og funksjonsvariasjoner.
- **Sørge for universell utforming av barnehager.**
- **Systematisere og styrke etter- og videreutdanningen av ansatte** i barnehagene i samarbeid med partene i arbeidslivet.
- **Stille tilsvarende krav til lønns- og arbeidsvilkår i private barnehager som i kommunale.**
- **Gi alle 3–5-åringer i Groruddalen, Søndre Nordstrand, Tøyen, Gamlebyen og Hovseter-området gratis halvdagsplass i barnehage i løpet av fireårsperioden. På lang sikt vil SV ha gratis barnehage for alle barn.**
- **Sikre alle barn i barnehagen et godt og næringsrikt måltid daglig.** Gjennomføre kjøkkenassistentene i de kommunale barnehagene.
- **At det som hovedregel skal tas inn vikarer ved fravær fra første dag i alle barnehager.**
- **Ha fast ansatte vikarer i bydelene (vikarpooler).**

- **Lage en barnehagebehovsplan** som ivaretar lokale behov og sikrer langsiktig og helhetlig planlegging av nye barnehager.

Framtidsskolen – en inkluderende fellesskole

SV har store ambisjoner for Osloskolen. Hver eneste elev skal bli sett og få tilpasset opplæring i en fellesskole der ulike mennesker møtes i samme klasserom. SV vil skape en mer praktisk og variert skolehverdag for elevene, der dybdelæring, selvstendighet og trygghet løftes fram, så alle lærer mer og bedre og flere kan gjennomføre og bestå videregående opplæring.

Vi vil legge til rette for et bredt kunnskapssyn og prioritere praktiske og estetiske fag og praktiske og estetiske arbeidsformer i teorifagene. Vi vil også satse på videre- og etterutdanning av lærere i de praktiske og estetiske fagene. SV vil ha en skole med mindre målstyring, testing og standardisering. Skolepolitikken skal baseres på tillit til lærerne og legge til rette for mestringsopplevelser hos elevene. Vi skal ha mindre stress og press. Vi vil ha større rom for individuell tilpasset læring.

Osloskolen skal være en tverrfaglig skole som bygger lag rundt eleven. Skolen skal inneha kompetanse til å møte elevenes ulike behov for oppfølging også knyttet til helse og sosial fungering. For å få dette til må Osloskolen i langt større grad enn i dag ansette personell med helse- og sosialfaglig profesjonsutdanning.

Skolen må bygge på tillit til rektorene som ledere og lærerne som fagpersoner. Lærere skal få bruke tida si på å se hver enkelt elev, ikke på å fylle ut skjemaer. Derfor må tillitsreformen i Osloskolen videreføres, slik at skolene får større frihet til selv å vurdere hvilke metoder og kartlegginger som skal brukes.

Tidlig innsats er viktig både når det gjelder å fange opp elever som trenger ekstra oppfølging, og for å holde på interessen og skolemotivasjonen hos dem som presterer høyt. Tidlig innsats kan øke fremtidig gjennomføring i videregående opplæring. Men satsing på de yngste elevene må ikke gå på bekostning av elevene på høyere skoletrinn. Skolen varsler om lavere motivasjon jo lenger i skoleløpet vi kommer. Særlig er motivasjonen dårlig på tiende trinn. SV mener at ungdomstrinnet må styrkes.

Skolen er en viktig arena for å bekjempe ulikhet og for å gi hver enkelt like muligheter. Skolen kan bidra til at det ikke er foreldrenes utdanningsbakgrunn eller levekår som avgjør hvor mye barna lærer, eller hvilke muligheter de skal få senere i livet. Skolen skal være en arena hvor alle elever opplever å være deltakere i fellesskapet. Vi kan alle oppleve at vi skiller oss ut og kjenner oss annerledes. Derfor er vi avhengige av at ulikheter verdsettes. Det starter med de voksne i skolemiljøet. Flere av SVs viktige skolepolitiske tiltak er bra for alle elever, men aller viktigst for dem som trenger det mest. Økt lærertetthet, leksehjelp på skolen sammen med lærer samt skolemat og gratis aktivitetsskole (AKS) med kultur- og idrettstilbud er gode eksempler på en skole som utligner forskjeller. For å styrke kvaliteten i AKS, må samarbeidet mellom AKS og Oslo kulturskole, samt med frivilligheten og idrettslagene, styrkes og utvides til flere skoler. For å få til dette bør vi ta utgangspunkt i de kompetansemiljøene som finnes og utvide disse til nye skoler.

Nye skoler må bygges med tanke på at de skal fungere som lokal kulturarena utenom skoletid. Skolene må være gratis tilgjengelige eller svært rimelige å leie, slik at lokal frivillighet og organisasjoner kan bruke dem.

SV vil:

- **Ha «tidlig og varig innsats» i skolen der elevene er sikret god oppfølging gjennom hele utdanningsløpet.** Slik gjør vi den gode Osloskolen enda bedre, og slik øker vi innsatsen mot frafall i videregående opplæring.
- **Gjennomføre forsøk med utvidet skoledag uten hjemmelekser i grunnskolen.**
- **Utvide og videreutvikle dagens leksehjelpordning** med et mål om at elevene skal ha anledning til å gjøre seg ferdig med leksene på skolen.
- **At alle skolebygninger og tilhørende uteareal skal være universelt utformet.**
- **Sikre at sommerskolen er tilgjengelig og tilpasset alle,** inkludert barn med funksjonsnedsettelse.
- **Gjenninnføre skolefruktordningen og gjennomføre forsøk med skolefrokost og skolelunsj** på skoler flere steder i byen.
- **Styrke opplæringstilbudet til samiske elever,** øke kunnskapen om samisk språk og kultur blant ansatte, og legge aktivt til rette for at lærere får opplæring i samiske språk.
- **Styrke tegnspråkopplæring for elever som trenger det, og tilby barn og unge som ønsker det morsmålsopplæring** så langt det er praktisk gjennomførbart, styrke det pågående arbeidet med å kartlegge hvilke elever som har lovfestet rett til særskilt norskopplæring, og styrke rutinene slik at alle i denne elevgruppa som har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring, får det undervisningstilbudet de har krav på.
- **Gjennomgå ressursfordelingsmodellen for grunnskolen,** fjerne stykkprisfinansieringen som fører til underfinansierte klasser, og innføre tildeling basert på grupper/klasser.
- **Endre ordningen med fritt skolevalg i grunnskolen.** Søknad om skolebytte skal begrunnes med behov hos eleven.
- **Ha flere og kvalifiserte lærere,** sikre at den vedtatte lærernormen gjennomføres på skolenivå (med maksimalt 15 elever per lærer på første til fjerde trinn og maks tjue på femte til tiende trinn).
- **Ha gratis aktivitetsskole (AKS) for alle.** Ordningen med gratis kjernetid i AKS er en suksess. Der AKS er gratis, deltar nesten alle, og dette er avgjørende for barns språkutvikling og læring. Reformen må fullføres, slik at alle 1.–4. klassinger i Oslo får være med, uavhengig av bydel. Videre må kvaliteten sikres og utvikles videre i samarbeid med Oslo kulturskole, idretten og frivilligheten.
- **Sikre alle barn i AKS et godt og næringsrikt måltid,** blant annet ved å innføre en mat- og måltidspolitik for AKS.
- **Bedre finansieringen av AKS slik at det kan innføres et gratisprinsipp** for å sikre at alle aktiviteter som tilbys, er kostnadsfrie for elever/foreldre.
- **Tilby trygg-i-vann-kurs for barn på AKS.**
- **At alle grunnskoler i Oslo enten skal ha eget skolebibliotek eller være tilknyttet et kombinasjonsbibliotek.** Skolebiblioteket skal ha ansatt bibliotekar og et mediebudsjett.
- **Øke andelen som velger fagopplæring.** For å få til dette må yrkesopplæring fremstå like attraktivt som studiespesialisering. Det oppnås gjennom gode skoletilbud og bedre informasjon om valgmulighetene i **barne- og ungdomsskolen.** Skolene bør ansette yrkesfaglærere som kan bidra i den teoretiske undervisningen og i praktiske fag for å øke

forståelsen for yrkesfagene. SV vil styrke samarbeidet mellom skole og arbeidsliv ved at partene i arbeidslivet trekkes mer inn i skolen.

- **Øke kompetansen i både den sosialpedagogiske og den yrkesrettede rådgivningstjenesten i Oslo skolen.**
- **Arbeide videre med tillitsreformen.** Det profesjonelle handlingsrommet må utvides. Utdanningsetaten skal først og fremst ha en veilederrolle, og det lokale utviklingsarbeidet skal prioriteres.
- **Innføre en felles rabattordning for barnehage og aktivitetsskole** for de som ikke er innenfor ordningen med gratis halvdagsplass, slik at foreldre med barn begge steder får en samlet søskenrabatt.
- **Innføre en ordning med politisk fravær i Oslo skolen** og gå gjennom fraværsreglementet for å legge til rette for større kulturelt og sportslig engasjement blant ungdom.
- **At barn og ungdommer som venter på behandling av asylsøknaden, eller er i landet etter avslag på asylsøknad, skal ha rett til undervisning i grunnskole og videregående opplæring.**
- **Gjennomføre forsøk med karakterfri grunnskole** som skal evalueres av frittstående forskningsmiljøer.
- **Legge bedre til rette for alternative vurderingsformer, som for eksempel mappeinnleveringer som alternativ til prøver.**
- **Øke oppmerksomheten på traumer hos barn og unge** blant ansatte i skoler, barnehager og AKS.
- **Sikre elevene i barne- og ungdomsskolen minst én times tilpasset fysisk aktivitet hver dag** innenfor dagens timetall som gir en lystbetont og positiv opplevelse for alle elever.
- **Styrke seksualundervisningen fra barnehagen og gjennom hele skoleløpet.** Seksualundervisningen må forebygge skam og kroppspress og gi forståelse for grensesetting for seg selv og respekt for andres grenser.
- **Utvide satsingen med å gi barn i Oslo skolen økt digital kompetanse**, for eksempel ved å lære å skape teknologi gjennom opplæring i programmering og ved å lære og praktisere god kildekritikk.
- **Sikre at leken får en større plass i skolen, spesielt i 1. klasse.** Evalueringen av seksårsreformen må få konsekvenser for rammene rundt opplæringen for de yngste barna i skolen
- **Styrke den spesialpedagogiske kompetansen** og veiledningen på skolene for å sikre at alle elever med behov for særskilt tilrettelegging får bistand fra kvalifisert fagpersonale i et inkluderende læringsmiljø så tidlig som mulig.

Videregående opplæring

Elevene i Oslo skal kunne velge mellom et mangfold av yrkesfaglige og studieforbereende opplæringstilbud, og kvaliteten i opplæringstilbudet skal være på høyt internasjonalt nivå. Alle elever i Oslo skal ha like god mulighet til å gjennomføre og bestå videregående opplæring.

For å forbedre gjennomføringsgraden, som i dag er fra 75 prosent, må elevene få tett oppfølging av voksne som samarbeider. Videregående opplæring er en viktig sosialiseringsarena for ungdom, og unge mennesker i Oslo skal oppleve at det er trygt og meningsfullt å være på skolen.

Skolen skal ha en helhetlig tilnærming til faglig og sosial utvikling. Alle elever skal få mulighet til å medvirke og til å lære hva demokrati betyr i praksis.

De videregående skolene i Oslo preges av overfylte klasserom og store ulikheter. Sterk markedstenkning med en kombinasjon av stykkprisfinansiering og karakterbasert opptak har ført til en svært uheldig konkurransesituasjon mellom de videregående skolene. Dette gir skolene en uforutsigbar økonomisk situasjon og gjør at de i økende grad må bruke tid og krefter på å markedsføre seg. Arbeidet med å endre det uheldige finansierings- og opptakssystemet i videregående opplæring har begynt og må sluttføres i neste bystyreperiode.

SV vil:

- **Forandre finansieringssystemet i videregående opplæring og utvikle en alternativ modell for ressursfordeling.** En slik modell skal i større grad sikre forutsigbarhet i skolenes økonomi, motvirke overfylte klasserom og sikre større rettferdighet i tildelingen ved å kraftig redusere innslaget av stykkpris.
- **Innføre en inntaksmodell som gir en jevnere fordeling på den enkelte skole når det gjelder kjønn og sosial bakgrunn.** SV vil ha et alternativ til det karakterbaserte opptaket som i større grad skaper mangfold i elevmassen og sikrer elevene best mulig valgmuligheter.
- **Bekjempe frafall.** Skolen skal jobbe helhetlig og bidra til elevenes faglige og sosiale utvikling slik at alle får mulighet til å gjennomføre og bestå.
- At NAV-kontorene skal ha en veileder som hjelper elever som faller ut av videregående opplæring.
- **Utvide tilbudet til særskilt tilrettelagt opplæring** for elever med psykiske og sosiale vansker i videregående opplæring.
- **Sikre elevene godt utstyr.** Elevene på alle yrkesfaglige linjer skal ha tilstrekkelig og godt utstyr. Det er avgjørende for kvaliteten i opplæringen.
- **I samarbeid med partene i arbeidslivet legge til rette for og videreutvikle alternative løp på yrkesfag,** slik at eleven tidligere kommer i kontakt med arbeidslivet.
- **Sikre bedre informasjon til elever om muligheten til å bytte fra studieforberedende til yrkesfag.**
- **Arbeide for at ordningene med læreplassgaranti gjelder for alle yrkesfaglige program.**
- **Styrke rådgivningstjenesten og øremerke ressurser til skolehelsetjenesten.**
- **Styrke opplæringstilbudet til samiske elever i videregående opplæring,** øke kunnskapen om samisk språk og kultur blant ansatte i osloskolen og legge aktivt til rette for at lærere får opplæring i samiske språk.
- **Styrke tegnspråkopplæring for elever som trenger det** og særskilt språkopplæring for elever med andre morsmål enn norsk og samisk.
- **Trappe opp ordningen med minoritetsrådgivere ved videregående skoler og styrke den flerkulturelle kompetansen.** Slik kan minoritets elever få bedre rådgiving i fag- og utdanningsvalg og støtte i krevende situasjoner i og utenfor opplæringen. Slik kan vi bidra til å bekjempe tvangsekteskap, sosial kontroll og æreskultur.
- **At skolen skal være en attraktiv arbeidsplass.** Gode lønns- og arbeidsvilkår er viktig for å rekruttere og beholde ansatte i videregående opplæring. SV vil særlig styrke etter- og videreutdanningstilbudet for yrkesfaglærere.

- **Videreutvikle en god vurderingskultur som er rettferdig og læringsfremmende og gjennomføre forsøk med alternative vurderingsformer.**
- **Styrke mobbeombudet og elev- og lærlingombudet i Oslo og styrke skolene i arbeidet med å skape trygge læringsmiljøer, øke elevenes medvirkning og bekjempe mobbing i skolen.**
- **Jobbe for at retten til å ta videregående utdanning skal utvides til å kunne gjelde etter fylte 25 år.**
- **Vurdere ny videregående skole i Groruddalen.**
- **At videregående skoler i Oslo skal kunne innføre fleksitid dersom elevrådene ønsker det, slik det blir gjort ved enkelte skoler.**

Fritidstilbud for barn og unge

Gode, felles fritidsarenaer er ett av flere elementer i lokalsamfunnets sikkerhetsnett rundt barn og unge. Fritidstilbud skaper felleskap og har en forebyggende funksjon i et større samfunnsperspektiv. Lokale tilbud bør utvikles i samråd med barn og unge og i samarbeid med lokale tjenester, aktører og foreninger. Det må legges særlig vekt på å utvikle gode, lokale aktiviteter for barn og unge knyttet til arbeidet som gjelder områdeløftene.

SV vil

- **Bevare, styrke og utvide fritidstilbud for barn og unge, også for unge over 18 år, med aktiviteter som er meningsfylte i lokalmiljøet.**
- **Arbeide for nært samarbeid mellom kommunale fritidstilbud, lokale offentlige tjenester, foreninger og frivillige aktivitetstilbydere i utvikling og drift av tilbud.**
- **Styrke samarbeidet mellom fritidstilbud og skoler blant annet når det gjelder bruk av bygninger.**
- **Styrke driftstilskuddet til barne- og ungdomsorganisasjoner i Oslo.**

Voksenopplæring

En god voksenopplæring er viktig for livslang læring, integrering og gode muligheter for studier og arbeid. Både mennesker med høyere utdanning og mennesker uten skolegang har rett og plikt til å lære norsk og kvalifisere seg for arbeidsliv eller videre studier i Norge. Den kommunale voksenopplæringen må ivareta et mangfold av deltakere med ulike behov og forutsetninger. Alle skal kunne delta i arbeids- og samfunnsliv. Det krever grunnleggende kunnskaper og ferdigheter.

En del av dem som kommer til Norge og Oslo i dag, har liten eller ingen skolebakgrunn, og mange bærer på traumer og psykiske og fysiske plager. Veien fram mot å lære norsk på et yrkeskompetansenivå (B1-nivå) kan være lang. Oslo kommune må legge til rette for arbeidsplasser med lavere krav til norskferdigheter og styrke muligheten for at deltakere med lav formalkompetanse kan kombinere opplæring i norsk og samfunnsfag med praktisk arbeid.

SV vil:

- **Styrke karriereveiledningen og rådgivningstjenesten i voksenopplæringen slik at deltakerne raskere kan komme ut i arbeidslivet eller videre utdanning.**
- **At deltakere i voksenopplæringen uten fullført grunnskole skal få tilpasset basisopplæring i norsk, IKT, matematikk, samfunnsfag og naturfag**

- **At klassestørrelse og elevsammensetning må være pedagogisk forsvarlig og ta utgangspunkt i deltakernes skolebakgrunn, nivå og progresjon.** Gruppene med de største behovene skal ikke ha mer enn 15 deltakere.
- **At voksenopplæringen skal gi alle mulighet til å jobbe seg fram mot å bestå norsksprøven.** Det er denne dokumentasjonen på språkkunnskap som etterspørres i arbeidslivet.
- **Etablere flere stillinger i kommunen for dem som ikke klarer å bestå B1-eksamen i norsk.**

Landets største studentby

Oslo er landets største studentby, og den kan bidra til kunnskapsbygging, bærekraftig utvikling, verdiskapning, kritisk tenking og velferd gjennom et tett samarbeid med utdanningsinstitusjonene. Høyere utdanning er først og fremst et nasjonalt ansvar, men SV mener at også kommunen må bidra til at studentene har det bra. Vi vil at hovedstaden skal bli landets beste studentby, og et tilstrekkelig antall studentboliger, sykkelveier, god tilgang til kollektivtransport samt et rikt og variert kulturtilbud vil bidra til dette.

SV vil:

- **Bedre samordningen mellom SiOs velferdstjenester og kommunens tjenester.**
- Legge til rette for at det **bygges 4000 nye studentboliger innen 2024** i samarbeid med Studentsamskipnaden i Oslo (SiO).
- **Styrke kollektiv- og sykkeltilbudet ved de største utdanningsinstitusjonene og ved de største studentbyene.**
- **Tilby flere relevante praksisplasser og sommerjobber i kommunen** gjennom samarbeidet mellom utdanningsinstitusjonene og kommunens etater.
- **Inkludere SiO i større grad i byutviklingsprosjekter.**
- **Gjøre prøveordningen med nattbuss til de største studentbyene til en varig ordning.**
- **Opprettholde studentrabatt på byens kollektivtilbud og fjerne aldersgrensen for alle heltidsstudenter.**
- **Arbeide for å fjerne unntaket som gjør at studenter ikke trenger å melde flytting.**
- Gjøre studiesteder og læremidler mer tilgjengelige for personer med funksjonsnedsettelse.
- At Fagskolen i Oslo utvikles og styrkes for å tydeliggjøre at dette er en naturlig yrkesvei for dem som har tatt fagutdanning.

Fra delt by til ny solidaritet

Oslo har gode forutsetninger for at innbyggerne skal kunne leve gode og meningsfylte liv. Oslo er hovedstad i et av verdens rikeste land, og mange av Oslos innbyggere har høyere inntekt enn landsgjennomsnittet, likevel lever mange i fattigdom. Forskjellene i byen er altfor store. SV ønsker ny solidaritet. Mer av byens ressurser må brukes på felleskap og til å sikre at alle kan ta del i velstanden.

Selv om Oslo er en rik by, faller mange utenfor. I 2015 var andelen husholdninger med lav inntekt nesten dobbelt så høy i Oslo som i resten av landet. Barnefamilier er særlig utsatt. Særlig gjelder dette de østre bydelene i indre by, de fire bydelene i Groruddalen samt Søndre Nordstrand. Disse bydelene har mange fattige husholdninger. Bydel Stovner har den høyeste andelen lavinntektsfamilier – her lever én av fem barnefamilier under fattigdomsgrensen.

SV vil:

- **Sørge for et anstendig arbeidsliv for alle.** SV vil bekjempe svart arbeid, sosial dumping og arbeide for alle gode arbeidstakerrettigheter.
- **Bygge fellesskap.** Gode fellesskapsløsninger er gunstig for alle, men mest gunstig for dem som har minst. SV viderefører eiendomsskatten for å styrke fellesskapsløsningene.
- **Ta vare på dem som faller utenfor.** Velferdskommunen skal ha gode tilbud til dem som opplever problemer i ulike faser av livet.
- **Fortsette og videreutvikle områdesatsingene** i Groruddalen, Indre øst, Hovseter og Oslo sør. Vurdere områdesatsing flere steder.

Omfordeling og eiendomsskatt

Velferden sikres av skatteinntekter. Et solidarisk velstandssamfunn innebærer at de som har de sterkeste ryggene tar de tyngste løftene. SV ønsker økt skatt på høye inntekter og redusert skatt på lave inntekter.

Oslos skatteinntekter kommer i hovedsak fra kommuneskatt på inntekter. De er bestemt av statens skattepolitikk. For å skaffe økt handlingsrom for fellesskapet har Oslo også innført eiendomsskatt. Den er utformet med et bunnfradrag som sikrer at det ikke må betales skatt av rimelige boliger.

SV vil:

- **Øke promillesatsen for eiendomsskatt på næringseiendom til maksimal takst.**
- **Arbeide for å gjøre det mulig å innføre en egen eiendomsskatt på sekundærboliger.**
- **Arbeide for å gi en mulighet til progressiv kommunal eiendomsskatt.** I dag er det kun lov å innføre et bunnfradrag i eiendomsskatten. Det bør være mulighet for å innføre flere trinn for å skape bedre fordelingseffekt.
- **Videreføre en moderat eiendomsskatt på bolig med god sosial profil** som sikrer nødvendige inntekter til å finansiere gode velferdstjenester til byens innbyggere, og der kommunen sikres om lag 200 millioner kroner i ekstra inntekter sammenlignet med dagens innretning av skatt på bolig.

Oppvekst – kampen mot forskjellene

Oslo skal være en god og trygg by å vokse opp i. Uansett hvor i byen man bor, og uavhengig av familiebakgrunn skal alle barn i Oslo bli sett, hørt og tatt vare på. Oslo skal være en inkluderende by der vi vektlegger gode barnehager, skoler og fritidstilbud, et rettferdig boligmarked, inkludering, mangfold og et godt barnevern. Flere barn enn vi tror blir utsatt for vold, omsorgssvikt og seksuelle overgrep. I inneværende bystyreperiode har SV hatt et særlig fokus på å forebygge, avdekke og hjelpe de yngste barna og deres familier i den fasen hvor barnehjernen er aller mest sårbar. Dette utviklingsarbeidet har fått navnet *Barnehjernevernet*, og vil være en prioritert satsing i årene fremover.

I Oslo er det over 18 000 barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt. Dersom vi skal lykkes med å skape en god oppvekst for alle, er vi nødt til ta kampen mot forskjellene.

Alternativet til en kamp mot de voksende forskjellene er at fattigdommen går i arv. Slik får vi varige utenforskap av hele befolkningsgrupper – mennesker som ikke tror på at det er mulig å endre livssituasjonene sin.

Forebygging og barnevern

Alle barn skal oppleve trygghet, omsorg og kjærlighet. Det vil alltid være noen barn og unge som ikke opplever dette i sine egne familier. Barnevernet skal være en ressurs for familiene, og i første rekke bidra til å få dem til å fungere. Vold, omsorgssvikt og seksuelle overgrep mot barn er alvorlige samfunnsproblemer. Det er viktig at barn som befinner seg i slike situasjoner, møter voksne som ser og hører dem. Barn og unge må bli møtt med åpenhet, ydmykhet, kjærlighet og medbestemmelse.

Barn og unge har mye kunnskap om livene sine, og den kunnskapen kan være avgjørende for å ta gode beslutninger. Unge med erfaring fra barnevernet etterlyser et mer samarbeidende barnevern, sett fra barn og unge selv. Et tett samarbeid med barna kan både føre til at de får tilbake troen på og tilliten til voksne. Et tettere samarbeid mellom barnehage, skole, fritidsarenaer, ulike tjenester og faggrupper vil være viktig for at barn og unge kan få hjelp så fort som mulig.

Møtet med barnevernet kan være konfliktfylt. Det er problematisk hvis manglende tillit til barnevernet hindrer folk i å ta kontakt når de trenger hjelp. SV ønsker enda flere lavterskeltilbud der foreldre og barn kan oppsøke hjelp og støtte før det vurderes om omsorgsovertakelse er aktuelt.

For at barnevernet skal kunne gjøre den viktige samfunnsoppgaven de er satt til, trenger de nok ressurser. Sammenligner vi med resten av landet, får Oslo drøyt 100 millioner kroner for lite av staten for å ha ansvaret for andrelinjebarnevernet/institusjonsbarnevernet. Dette er penger kommunen kunne brukt til forebygging.

SV vil:

- **Sikre at institusjonsplasser driftes i kommunal eller ideell regi**, og kraftig redusere innslaget av kommersielle aktører i barnevernet.
- **At bydelsbarnevernet og barnevernsinstitusjonene skal legge til grunn et barnesyn og verdier** bygd på åpenhet, ydmykhet, kjærlighet og medbestemmelse.
- **Utvikle tverrfaglige og lavterskel hjelpetilbud, også kalt *Oslohjelpa*, med én dør inn der familier får hjelp etter behov, uten lange utredninger, vedtak og diagnostisering** (etter modell fra bl.a. Stangehjelpa og Glasshuset i Nordre Aker, som begge er eksempler på lavterskeltilbud for psykisk helse som ikke krever en diagnose med tilhørende lange prosesser)
- **Gjennomføre en tillitsreform i barnevernet** slik at barn og unge blir hørt og sett, og ansatte får faglig frihet.
- **Gjennomgå dagens organisering av institusjonsbarnevernet** med sikte på å sikre ideelle aktører en grunnfinansiering.
- **Styrke forståelsen for barnevernets rolle i samfunnet**, slik at flere får nødvendig hjelp. Det er nødvendig blant annet å styrke kommunikasjonen med og informasjonen til minoritetsmiljøer.
- **Ha en aktiv rekruttering av ansatte og fosterfamilier med ulik bakgrunn, for å gjøre barnevernet mer representativt.** Dette vil også bidra til å øke tilliten til barnevernet.
- **Styrke bemanningen i barnevernet.** Barnevernets kompetanse innenfor rus, psykiatri og traumeforståelse bør økes.
- **Styrke samarbeidet mellom barnevernet, helsestasjonene, helsestasjon for ungdom, BUP, NAV, politiet, barnehagen og skolen** slik at barn får tilbud til riktig tid. De ulike tjenestene bør i mye større grad samlokaliseres.
- **Senke terskelen for å sende bekymringsmeldinger til barnevernet.** Dette krever økt samarbeid mellom barnevernet og skoler, barnehager og andre som har meldeplikt til barnevernet.
- **Innføre en norm for hvor mange barn en ansatt i barnevernet i Oslo kan ha ansvar for.**
- **Ha bedre oppfølging av barn i fosterhjem.**

- **Ha økt samarbeid med familiene.** Det skal være tilbud om veiledning og opplæring til foreldre. Hjemmebesøksprogrammet Nye Familier bør utvides til familier med mange barn.
- **Sikre høy kvalitet på tolker som blir brukt i barnevernet, for eksempel gjennom en modell som Tolkesentralen.** Barn skal aldri brukes som tolker, og tolketiden skal ikke gå utover samtaletiden.
- **Sikre større stabilitet blant medarbeidere i barnevernstjenesten og forutsigbarhet for familiene.**

Et sosialt sikkerhetsnett

Et velferdssamfunn må ha et sikkerhetsnett som kan fange opp de som kortsiktig eller langsiktig trenger bistand fra fellesskapet. Det er et mål for oss alle i størst mulig grad å være selvhjulpne.

I Oslo blir mange avhengig av bistand fra NAV og sosialtjenesten fordi andre deler av stat, kommune eller frivillig sektor påfører dem kostnader for grunnleggende tjenester. Dermed er de avhengig av supplerende sosialhjelp for at husstanden skal kunne ha et likeverdig sosialt liv.

SV vil:

- **Legge til grunn at universelle ordninger** gir best organisering av velferdsstaten.
- **Bidra til at egenandeler innenfor helse- og velferdstjenester har en sosial profil.**
- **Arbeide for en sosial boligpolitikk** med husleie i kommunale utleieboliger på akseptabelt nivå. Kommunen skal redusere overføringene fra boligforetaket til bykassa.
- **Utvikle et alternativ til gjengs leie for å beregne husleie i kommunale boliger**
- **Søke om adgang til et prøveprosjekt der kontantstøtten fjernes i utvalgte bydeler.** De sparte utgiftene for det offentlige skal være medfinansiering av gratis barnehageplass og aktivitetsskole.
- **Sikre individuell vurdering og hjelp til mennesker som trenger sosialhjelp.**
- **Utvikle metoder for arbeidsinkludering av personer utsatt for vold i nære relasjoner, i samarbeid med NAV og Krisesenteret.**

En trygg by for alle

I Oslo skal alle føle seg trygge. Levekår, fattigdom og utenforskap er en viktig årsak til vold og kriminalitet. En god fordelingspolitikk er et viktig virkemiddel for en trygg by. En by hvor alle opplever mening er en tryggere by for alle.

Blant enkelte grupperinger minoritetsungdommer er tilliten til politiet lav. Mange minoritetsungdommer føler seg urettferdig behandlet og mistenkeliggjort av politiet. Det er avgjørende at politiet kjenner ungdomsmiljøene og kan skape tillit hos ungdommen.

SV vil:

- **Sikre nærpolti i alle bydeler.** Det er viktig at politiet er lett tilgjengelig og kjenner nærmiljøet.
- **Styrke kommunens kriminalitetsforebyggende arbeid,** blant annet samarbeidsmodellen SALTO mellom kommunen og politiet.
- **Øke tilstedeværelsen av utekontakter og miljøarbeidere i nærmiljøene.** Støtte opp under Natteravnene.
- **Sørge for god belysning i offentlige rom.**
- **Utvide natttilbudet med buss.**
- **Arbeide for at ny Politihøgskole legges til et kollektivknutepunkt på østkanten.**

Kunnskap og solidaritet på rusfeltet

SV vil ha en ruspolitikk som tar hensyn til de skadevirkningene rusmidler har for enkeltmennesker og samfunnet. Det viktigste i ruspolitikken er forebygging.

Store deler av befolkningen drikker alkohol. Ganske mange har prøvd cannabis. Videre er bruken av sentralstimulerende midler som amfetamin og kokain økende. Overforbruk av reseptbelagte medikamenter er også et problem.

SV ønsker at bruken av rusmidler skal reduseres. For å oppnå det trenger vi fortsatt reguleringer av tilgang og pris på rusmidler. SV går imot ny liberalisering av skjenkepolitikken. Politiet har en viktig oppgave i å sørge for at fellesområder som parker og torg ikke skal preges av rusmiljøer. Men SV mener at rusavhengighet først og fremst er et helseproblem, og at rusavhengige skal tilbys bistand for dette framfor å bli jaget rundt av politiet. Det må aksepteres at ikke alle ønsker behandling.

Rusavhengige skal ikke straffeforfølges, men få tilgang til behandling og hjelp for en bedre hverdag. Oslo SV vil stimulere til at injiserende heroinavhengige kan gå over til inhalering (røyking) av heroin.

SV vil:

- At det offentlige **behandlings-, bo- og omsorgstilbud styrkes**, og de ideelle aktørene sikres sin tilstedeværelse
- **Styrke ettervernet for rusavhengige**, og sikre tilbud om booppfølging, arbeidstrening og lavterskel aktivitetstilbud under og etter behandling
- At det **innføres forpliktende tidsfrister for å starte avrusning og behandling** for den som søker hjelp for å komme ut av rusmiddelavhengighet.
- **Ha bistand og oppfølging til barn, unge og familier i «randsonen»** – en dialogbasert skolehelsetjeneste som er kunnskapsbasert og ikke strafforientert.
- Ha en **god opplæring om rusmidler i barne- og ungdomsskolen** ved en dialogbasert tilnærming
- At idretts- og kulturarrangementer der barn og ungdom deltar **skal være alkoholfrie**.
- At det skal **kunne inhaleres heroin i sprøyterom**, og at Oslo blir en forsøkskommune for **heroinassistert behandling**
- Ha **opplæring i inhalering av heroin av mennesker i samme situasjon** (likepersonsaktiviteter) knyttet til gatenære tiltak
- Det skal være **bedre overganger mellom tiltak og nivåer i rustiltakene**. Samhandlingen mellom spesialisthelsetjeneste og kommune kan stimuleres til fordel for brukerne.
- **Videreutvikle tilbudet av væresteder** med lav terskel, med vekt på flere tilbud i ytre by.
- Arbeide for **god dekning av bruker- og oppholdsrom utenom sentrum** for å hindre at det etableres salgsscener, og tilby folk hjelp nær sine bosteder.
- At **skjenketiden i Oslo skal være innenfor dagens ramme på kl. 03.00**, og med myndighet til bydelsutvalgene til å avgjøre skjenketidene innenfor denne rammen.
- **At kontrollapparatet styrkes**, og at det må komme raskere og strengere reaksjoner ved brudd på skjenkebestemmelsene.
- At **eldre og pleietrengende rusmisbrukere må få tilrettelagte sykehjemsplasser** for deres behov.

Områdeløft

Oslo er en delt by. I noen områder er levekårene for befolkningen dårligere enn i andre. Ofte er disse områdene preget av fattigdom. I mange tilfeller har slike områder også større sosiale problemer, vanskeligere oppvekstvilkår for barn og unge, flere som står utenfor arbeidslivet og flere som er dårlig integrert i det norske samfunnslivet. I mange tilfeller er også det fysiske miljøet i slike områder dårligere enn ellers i byen. Støy og luftforurensning fra privatbiler rammer ofte fattige hardere enn andre. SV vil styrke kulturen som en del av områdeløftene. Både gjennom kunst og kultur i bybildet og bomiljøene samt gjennom et bredt kulturtilbud for både barn, unge, voksne og eldre.

Opphopning av fattigdom, sosiale problemer, dårlige oppvekstmiljø og miljøproblemer i enkelte områder er et felles ansvar for byen. SV vil styrke politikken med områdeløft i områder i byen som faller utenfor velstandsutviklingen ellers. Områdeløftene må være samarbeid mellom staten, Oslo kommune, de enkelte bydelene og det sivile samfunnet.

Områdeløft er gode virkemidler for å sikre at de mest utsatte områdene i byen har de grunnleggende kvaliteter folk ønsker i sine nærmiljøer.

SV vil:

- **Jobbe for å videreføre dagens områdesatsinger** dersom det fortsatt er behov for dem, samt opprette nye dersom det avdekkes behov for dette.
- **At Groruddalen, Tøyen, Grønland, Oslo sør og Hovseter alltid vurderes som innsatsområder** når nye velferdsordninger og pilotprosjekter skal etableres eller testes, for eksempel ved reduksjon av brukerbetalinger for barnehager og AKS.
- **Sikre at områdeløftene bidrar til at barn og unge får bedre muligheter til å delta i fritidsaktiviteter som kulturskole, idrett eller lignende.**
- Ha en omfattende og grundig evaluering av **det fysiske bomiljøet og sikre tilgang til gode områder for rekreasjon** i Groruddalen, Tøyen, Grønland, Oslo sør og Hovseter.
- **Vurdere lokalisering av nye kulturtilbud, idrettstilbud** og andre store satsinger i bydelene Groruddalen, Tøyen, Grønland, Oslo sør og Hovseter.
- **Legge til rette for næringsutvikling i Oslo sør**
- **Vektlegge den lokale forankring og mobilisere lokalsamfunnene.**
- Utvikle **differensierte og alternative boformer** ved boligsosial innovasjon og sosialt entreprenørskap.
- **Øke ressursinnsatsen** i disse områdene fra det offentliges side.
- **Vurdere om områdeløft** bør etableres i andre områder av Oslo.

God helse for alle

Den beste helsehjelpen er å forebygge dårlige helseforhold – dette gjelder både for enkeltmennesker og for samfunnet som helhet, samfunnet må tilrettelegge for gode helsevalg. Det kan bety å gjøre det lett å bevege seg, spise fornuftig og ha et godt sosialt liv i samsvar med dine forutsetninger. Selv om du i utgangspunktet har ett eller flere helseproblemer, har du fremdeles en helse å ta vare på. SV vil prioritere forebygging i helsepolitikken.

SV vil arbeide for at alle har full tilgang på nødvendig helsehjelp, uavhengig av diagnose, funksjonsnedsettelse, bosted, økonomisk status, alder, kjønn, seksuell orientering, etnisitet, språk eller annet. SV mener at kvaliteten på hele kjeden er et offentlig politisk ansvar. Alle ledd av helsetjenesten må være kunnskapsbasert og ikke styrt av privatøkonomiske interesser. Vi vil arbeide systematisk for et bedre psykisk helsevern, offentlige omsorgstjenester som er tilstede når det trengs og for at ingen i Oslo avslutter livet i ensomhet.

Det er store helseforskjeller mellom og innad i bydelene. Selv om disse forskjellene er mindre enn i de fleste europeiske storbyer, er den større enn mellom fylkene i Norge. Vold og mobbing i skolen er et helseproblem; en av ti rapporterer å være utsatt for dette minst en gang i måneden. Bare 65 prosent av ungdomsskoleelevene og 55 prosent av elevene i videregående opplæring spiser frokost hver dag.

SV vil:

- **Arbeide for at alle barn skal ha en trygg og sunn oppvekst.**
- **Videreutvikle den aktive byen** og styrke friluftslivet for å fremme fysisk og psykisk helse.
- **Forebygge ensomhet** og styrke samarbeidet med frivillige organisasjoner, som for eksempel Bydelsmødre og frivillighetssentralene.

Primærhelsetjenesten og det kommunale tjenestetilbudet

En godt fungerende primærhelsetjeneste er en forutsetning for at byens innbyggere settes i stand til å nyte godt av helsebyggende tiltak i offentlig regi. SV vil arbeide for at primærhelsetjenesten finansieres på en slik måte at ingen økonomiske eller sosiale forhold hindrer folk fra kontakt med fastlege når de føler behov for det. Oslo bør gå foran og vise at det er mulig å få til noe i hovedstaden som kan tjene som eksempler til etterfølgelse fra statlig hold.

SV vil etablere en koordinator til foreldre med barn som er alvorlig syke eller har funksjonsnedsettelse. Vi vil sikre et tilstrekkelig og verdig dag- og botilbud til personer med funksjonsnedsettelse, og at tilbudet ivaretar den enkeltes individuelle behov. Det er viktig å sørge for nok ansatte og en tilstrekkelig kvalifisert bemanning i tjenester for personer med funksjonsnedsettelse, særlig når det gjelder personer med utviklingshemming som vi anser som spesielt sårbare for uforutsigbarhet og stort gjennomtrekk av ansatte.

En god oppvekst starter i svangerskapet. Derfor er det viktig at alle nye familier får familieveiledning når de får barn for første gang. Tilbudet skal være universelt.

God ernæringsstatus er svært viktig før, under og etter svangerskap, både for foster og mor. Det bør i kommunen være tilgang på fagpersonell med solid ernæringsfaglig kompetanse som kan veilede helsepersonell og ivareta kvinner med særskilte behov under svangerskapet. Dette for å ivareta kvinnen og barnets helse på best mulig måte.

SV vil:

- Fortsette arbeidet med “Nye Familier”, som er et hjemmebesøksprogram for nye familier fra svangerskap til barnet er to år.
- At helsestasjonene skal ha tilgang på fagpersonell med ernæringsfaglig bakgrunn som kan veilede både helsepersonell og gravide kvinner.
- Sørge for at alle som trenger det sikres koordinerte tjenester. Det er viktig at alle familier med funksjonshemmede eller alvorlig syke barn får den hjelpen og oppfølgingen de har krav på.
- Styrke helsefremmende, forebyggende og rehabiliterende tjenester samt tilbudet på helsehusene for at folk skal kunne mestre hverdagsutfordringene i egne hjem.
- Styrke skolehelsetjenesten i hele byen
- Gi barn og unge gratis fastlege fram til fylte 20 år.
- Styrke svangerskapsomsorgen ved å øke kapasiteten ved helsestasjonene i Oslo, slik at alle gravide har tilgang til jordmor fra 18. svangerskapsuke og fram til fødselen
- Sikre at leger i kommunale helsetjenester ikke kan reservere seg mot å forskrive prevensjon eller henvise til abortinngrep
- Jobbe for at statlig tilskudd ved etablering av nye fastlegekontor innføres igjen. Tilskudd i etableringsfase for nye kontorer og fastlegehjemler som ikke har pasienter på liste fra før vil kunne være nødvendig for å få et godt fastlegetilbud i alle deler av kommunen.
- Sikre et tilbud av fysioterapeuter, ergoterapeuter og logopeder i kommunal og ideell regi som gir et godt tilbud til folk med behov for slike tjenester.
- Sikre tilgang til terapibad
- Sikre full tilgang til grunnleggende helsetjenester til papirløse og andre som oppholder seg irregulært i Norge, både for å trygge den enkelte og for å beskytte samfunnet mot smittsomme sykdommer
- Sikre og styrke tverrfagligheten i hjemmetjenesten. Hjemmeboende eldre og pasienter som utskrives fra sykehus har kompliserte hjelpebehov. Hjemmetjenesten må styrkes med kompetanse fra flere fagområder som fysioterapi og ernæringsfysiologi for å gi tilfredsstillende tjeneste.
- Sørge for at både kommunens egen Brukerstyrt Personlig Assistanse-ordning (BPA) og alle BPA-konsesjoner er i tråd med intensjonen i loven, inkludert muligheten til å reise ut av kommunen.
- Sikre at alle som har rett til BPA får tilstrekkelig antall assistansetimer til å leve et selvstendig liv og delta i samfunnet.
- Sikre at kommunen innfrir sin plikt til å tilby BPA også til dem som har et mindre assistansebehov.
- Vurdere innstramminger i kommunens regelverk for fyrverkeri.
- Sikre et tilstrekkelig og verdig dag- og botilbud til personer med funksjonsnedsettelse og at tilbudet ivaretar den enkeltes individuelle behov.
- Sørge for nok ansatte og en tilstrekkelig kvalifisert bemanning i tjenestene for personer med funksjonsnedsettelse, særlig når det gjelder personer med utviklingshemming som vi anser som særlig sårbare for uforutsigbarhet og stort gjennomtrekk av ansatte.
- Etablere tydelig ansvar for koordinering av pasientforløp for mennesker med kroniske sykdommer og eldre med mange diagnoser.

Et godt lokalsykehusstilbud og nytt sykehus på Aker

Det viktigste målet i sykehuspolitikken er et trygt og godt sykehusstilbud til alle som bor i Oslo. Vi vil få på plass en ny storbylegevakt og et nytt lokalsykehus på Aker, og opprettholde Ullevål sykehus som det fremragende akuttmedisinske tilbudet til Oslos og hele helseregionens befolkning.

Sykehuskapasiteten for Oslos befolkning er under sterkt press, og alt tyder på at full kapasiteten ved Ahus snart er nådd. Helse Sør-Øst har planer om å omstrukturere sykehusstilbudet i Oslo. Region- og lokalsykehusfunksjoner for tre bydeler skal legges til Gaustad. Radiumhospitalet og Regional sikkerhetsavdeling skal få nye bygg, og det skal bygges et nytt lokalsykehus for Groruddals-bydelene på Aker-tomta. Oslo SV er urolig for at nedlegging og flytting av Ullevål sykehus vil kunne ha negative konsekvenser for utviklingen av medisinske fagmiljøer i verdensklasse.

SV vil:

- **Utrede videre sykehus på Ullevål-tomta og gå imot alle eventuelle planer om nedleggelse og salg inntil alternativene er fullverdig utredet.**
- **Jobbe for at Stortinget instruerer Helse Sør-Øst til å gi finansiering av lokalsykehuset på Aker høyeste prioritet, og at investeringsplaner med rekkefølgebestemmelser for prosjektene fremlegges.**
- **At Oslo kommune bruker sin forhandlingsposisjon og reguleringsmyndighet for å sikre at framdriften på bygging av lokalsykehuset på Aker blir første prioritet.**

Tannhelse er folkehelse

Tannhelse er en svært viktig del av helsen, og tannlegetjenesten hører naturlig med i det offentlige helsevesenet. Derfor bør tannbehandling dekkes av det offentlige på lik linje med annen behandling i spesialisthelsetjenesten.

SV vil:

- **Styrke den offentlige tannhelsetjenesten.** Inntil en tannhelsereform i statlig regi kommer på plass, bør Oslo gå foran og arbeide for at flere grupper av Oslos innbyggere skal få et bedre og rimeligere offentlig tannhelsetilbud.
- **Utvide gratis tannbehandling til fylte 20 år.**
- **Informere bedre om, og styrke tilbudet om gratis tannhelse til innbyggere som mottar tjenester i hjemmet eller på institusjon.**
- **Sikre at tannhelsetjenesten har kompetanse til å avdekke vold, omsorgssvikt og seksuelle overgrep mot barn og unge.**

Trygt og inkluderende arbeidsliv

Oslo skal være et godt og inkluderende sted å jobbe, med trygge arbeidsforhold og gode arbeidsvilkår. Faglige rettigheter vurderes som en styrke i arbeidslivet, og fagbevegelsen skal være en naturlig samarbeidspartner.

I Oslo kommune skal heltidsstillinger være regelen, deltidsstillinger unntaket. De lavest lønnede skal få et løft. De ansatte skal være en ressurs, og kompetanseheving for å møte nye utfordringer skal være en selvfølge. De ansattes kompetanse skal brukes aktivt for å gjøre byen bedre. Det skal ansettes lærlinger i hele kommunen. Altfor mange står i dag utenfor arbeidslivet. Det er viktig at det etableres flere tilrettelagte arbeidsplasser, både i det ordinære arbeidslivet og i skjermet virksomhet. Det er en prioritert oppgave å legge til rette for at flere uføre kan ta i bruk restarbeidsevnen sin.

Bransjer som renhold og restaurant har svakt organiserte arbeidstakergrupper. Eierne utnytter dette og tilbyr betingelser langt under tariffbestemmelsene og gjennom ulovlig innleie. Oslo SV vil fjerne bemanningsbyråenes dominans i byen og sikre trygge ansettelser. Ansatte skal være trygge hvis de tar opp kritikkverdige forhold. Medbestemmelse skal være normen.

I Oslo foregår det utstrakt kriminell virksomhet i enkelte bransjer: Bygg og anleggssektoren preges i dag av underbetaling, svart økonomi og uoversiktlige kjeder av underleverandører. Det skal selvsagt ikke være plass til kriminelle selskaper som tjener penger på å bygge byen. Oslo SV vil bekjempe denne kriminaliseringen som preger deler av arbeidslivet og stanse den utviklingen vi ser innen bygg- og anleggssektoren.

Innen mange bransjer og yrker blir også stadig flere tvunget til å bli selvstendig næringsdrivende, etter press fra arbeidsgiver. Dette er en utvikling som fører til utrygghet for den enkelte og et mer uregulert arbeidsmarked for samfunnet.

Svært mange av de som jobber innen pleie og omsorg, barnehager og AKS jobber deltid. Dette er også kvinnedominerte arbeidsplasser. Deltidsarbeid bidrar derfor til at flere kvinner blir økonomisk avhengige av partneren sin. Lavtlønte og deltidsarbeidende har liten eller ingen mulighet til å kjøpe seg bolig. På kort sikt må dagens deltidskultur i kvinnedominerte sektorer erstattes med en heltidskultur, og det bør være et mål at minst 75% av de ansatte jobber i hele stillinger.

Mange familier sliter med å få tiden til å strekke til. Dette er en av årsakene til at kvinner tvinges til å velge deltid, mens menn må jobbe mer for å kompensere for bortfall av inntekt. Midlertidighet svekker kompetansebygging, øker arbeidsgivernes innflytelse, gjør det lettere å si opp folk og undergraver ordnede lønns- og arbeidsvilkår. Midlertidighet rammer særlig ungdom og kvinner. Målet er å redusere antall midlertidige med minst 25% i kommende bystyreperiode, regnet fra 1.januar 2019.

Mange av Oslo kommunes tjenester har blitt konkurranseutsatt. Private aktører henter ut fortjeneste på å drifte ulike tjenester for Oslo kommune. Når virksomheter legges ut på anbud, kan anbydere primært konkurrere ved å redusere kvaliteten eller ved å gi de ansatte dårligere lønn- og arbeidsvilkår. Anbudsrunder fører i tillegg til ustabile og utrygge arbeidsplasser. SV vil at kommunen skal føre driften av sykehjem, helse- og omsorgstjenester, drift av grøntanlegg, vei, renhold og renseanlegg tilbake til kommunen (rekommunalisering), når kontraktene utløper, eller sørge for at de driftes av ideelle organisasjoner. SV vil beholde avfallshåndteringen i kommunal regi.

SV vil:

- Sikre at den vedtatte Oslo-modellen for et seriøst arbeidsliv følges opp aktivt av byrådet.
- Utarbeide og innføre Oslo-modellen i andre sektorer i tillegg til bygg og anlegg og helsesektoren.
- Sette i gang prosjekter med mål om å få etablert en heltidskultur i kommunen.
- Ved anbud skal kommunen kunne stille krav til fast ansettelse.
- Jobbe for gradvis nedkorting av arbeidsdagen, med 6-timersdagen som mål, blant kommunens ansatte.
- Velge leverandører som har tariffavtale eller lønns- og arbeidsvilkår tilsvarende tariffavtale eller leverandører som er villige til å inngå tariffavtale hvis ansatte krever det.
- Arbeide for at den foreslåtte endringen om å forby bemanningsbransjen blir vedtatt.
- At kommunen som arbeidsgiver praktiserer de reglene som gjaldt i arbeidsmiljøloven før endringene i 2015 om midlertidige ansettelser og ansettelsesvern.
- Gi rom for at det er arbeidsplasser for folk med varig nedsatt arbeidsevne i kommunale virksomheter.
- At Oslo kommune har forpliktende likelønnsplaner i alle virksomheter.
- At Oslo kommune i kommende tariffoppgjør prioriterer likelønn i kommunens virksomheter, blant annet gjennom å vurdere likelønnspotter.
- Opprette et uavhengig varslingsombud i Oslo kommune, til avløsning av det nåværende varslingsrådet.
- Bygge et mer aktivt samarbeid mellom NAV, kommunale virksomheter og attføringsbedrifter som eies helt eller delvis av Oslo kommune.
- Fortsatt satse på et inkluderende arbeidsliv ved å etablere nye VTA-plasser (varig tilrettelagte arbeidsplasser).
- At kommunen og bydelene sikrer rekruttering av fagfolk til oppvekst, helse- og omsorgssektoren, samt sikrer ufaglærte fagopplæring på arbeidsplassen
- Antall lærlinger skal økes. Sikre at relevante kommunale arbeidsplasser og kommunens leverandører også har ansatt lærlinger.
- At kommunen viderefører tillitsreformen i samarbeid med de ansatte.
- Jobbe aktivt for å styrke arbeidet mot arbeidslivskriminalitet.
- Styrke de kommunale og ideelle arbeidsmarkedsbedrifter.
- Videreføre satsingen på NAVs helhetlige tilbud, særlig til fattige familier.
- Bedre mulighetene for etter- og videreutdanning innen helse- og omsorgsområdet, særlig for assistenter og fagarbeidere.
- At FNs arbeidsorganisasjon (ILO) konvensjon 137 legges til grunn for havnedrift.
- At Oslo kommune skal være en etisk aktør som legger FNs arbeidsorganisasjon, ILO sine seks kjernekonvensjoner for anstendig arbeid til grunn for sin innkjøpspolitikk.
- At Oslo kommune skal stille krav til arbeidsvilkår blant sine leverandører, ved å innføre karanteneordning for alvorlige brudd på arbeidsmiljø- og allmenngjøringsloven.

Arbeid for alle

Alle skal kunne leve av sin egen arbeidsinntekt. Det er en hovedpilar for en rettferdig samfunnsøkonomi. Arbeid gir også verdighet og mening. Å være del av et arbeidsliv gjør deg til medlem av samfunnet.

Alle får likevel ikke ta del i dette avgjørende området av livet. De har mistet arbeidsplassen sin, de er syke eller uføre og har vært ute av arbeid en tid, eller de har aldri kommet inn i arbeidslivet ennå av forskjellige årsaker.

Det finnes en rekke arbeidsmarkedstiltak og kvalifiseringsprogram som tar sikte på at deltakerne skal komme i lønnet arbeid. Å delta i slike arbeidsmarkedstiltak gir rett til kvalifiseringsstønad eller tiltakspenger. Kvalifiseringsstønad og tiltakspenger gjør at mange barnefamilier kommer over fattigdomsgrensen i programperioden. Men ikke alle får slike tilbud, og for mange er tiltakene ikke tilstrekkelige for å komme i arbeid. Mange arbeidsledige opplever det svært demotiverende å stadig bli vist tilbake til nye jobbsøkerkurs, praksisplasser og andre program som ikke virker.

Lønnstilskudd og fagopplæring er viktige tiltak for å få folk i arbeid. Tiltaket lønnstilskudd betyr delvis finansiering av lønn som den langtidsledige eller langtidssyke kan ta med når han/hun søker jobb. Fagopplæring er en langsiktig investering i unge mennesker som potensielt har 30 - 40 år igjen av et yrkesaktivt liv.

Personer med funksjonsnedsettelse har særskilte vansker med å komme inn på arbeidsmarkedet. Oslo kommune må prioritere tiltak som bidrar til at også personer med funksjonsnedsettelse kommer i arbeid.

SV vil:

- **At Oslo kommune skal jobbe for at Staten skal gi alle som ikke er i arbeid rett til kvalifiseringsprogram eller tiltak med sikte på ordinært arbeid.**
- **At alle som har fullført 2-årig kvalifiseringsprogram/ tiltak og fortsatt ikke er kommet i arbeid skal ha rett til tilbud om ordinært arbeid med lønnstilskudd** eller individuell mulighet for fagutdanning med kvalifiseringsstønad eller lærlingelønn.
- **At NAV lokal styrkes slik at de kan prioritere tiltakene fagopplæring og lønnstilskudd i samarbeid med ryddige arbeidsgivere og videregående opplæring.**
- **At det utredes hvordan tiltakene kan gjennomføres** innenfor en omprioritering av bevilgningene til arbeidsmarkedstiltak.
- **At Oslo kommune styrker sin innsats med trainee-ordning for personer med funksjonsnedsettelse**, og oppretter flere arbeidsplasser i det ordinære arbeidslivet som er tilpasset personer med funksjonsnedsettelse.
- **At Oslo kommune videreutvikler prosjekter for å sikre at flere med funksjonsnedsettelse kommer i arbeid.**

Arbeid til alle ungdommer

Arbeidslivet stiller i stadig større grad høye krav til kompetanse til arbeidstakere. Veien inn i arbeidslivet går gjennom å få nødvendige kvalifikasjoner.

For en del ungdommer er overgangen fra skole til voksent arbeidsliv tøff. Ungdom med lite eller ingen utdanning utover grunnskolen står svakt på arbeidsmarkedet. En del av ungdommene har også andre problemer i livet, og manglende tilknytning til arbeidslivet vil kunne forsterke problemene. Særlig bekymringsfull er situasjonen for gutter, som har dårligere skoleresultater enn jenter på

ungdomsskolen og som oftere har frafall på videregående opplæring. Man ser også en urovekkende forskjell i andelen som får læreplass mellom gutter med innvandrerbakgrunn og øvrige gutter.

Både for fellesskapet og den enkelte er det viktig at ungdom som sliter eller allerede har falt utenfor, får nye veier inn i arbeidslivet. Noen ungdommer har behov for individuell oppfølging og hjelp til å velge riktig og til å kommunisere med skole og arbeidsgiver. Andre trenger tilrettelegging av arbeidspraksis eller hjelp med å håndtere personlige problemer.

Oslomodellen for et anstendig arbeidsliv skaper et sug etter faglært arbeidskraft. Det er derfor viktig at kommunen hjelper ufaglærte til å ta fagutdanning for å dekke dette behovet.

SV vil

- **Starte arbeidet for arbeidslivstilknytning allerede på ungdomsskolen.** Gjennomføre et pilotprosjekt der elever fra ungdomstrinnet kan ta noe av undervisningen på en yrkesfaglig videregående skole. Sørge for at flere ungdomsskoler tilbyr arbeidslivsfag.
- **Sikre at flere får kompetanse fra videregående utdanning.** Gjennomføre prosjektet med et 11. skoleår for de som ønsker det. Slik får de som ønsker det mulighet til å fordype seg lengre i det som er vanskelig. Satsingen kombineres med tett oppfølging, karriereveiledning og tilrettelagt arbeidspraksis.
- **Sørge for at ungdom som sliter skal ha hjelpen nær.** Satsingen på skolehelsetjenesten, oppfølgingstjenesten og på NAV-veiledere som er tilstede på de videregående skolene skal styrkes.
- **At kommunens sommerjobbprosjekt skal formidle sommerjobb til minst 2000 ungdommer,** i kommunen og samarbeidende bedrifter. Sommerjobb styrker ungdoms tilknytning til og erfaring fra arbeidslivet, og gir unge folk mulighet til å tjene egne penger.
- **Gi folk en ny sjanse til kvalifiserende utdanning.** Ufaglært arbeidsledig ungdom skal tilbys yrkesfaglig utdanning med mye arbeidspraksis og tett oppfølging underveis, med tanke på å kvalifisere seg innen sektorer der Oslomodellen øker behovet for faglært arbeidskraft. Tilbudet skal gis uavhengig av formell rett til videregående opplæring.
- **Gi folk en ny sjanse til arbeid.** Kommunen skal bidra til at folk med hull i CV-en blir prioritert til intervju når nye stillinger skal besettes.

Ny næringspolitikk

I møte med de globale endringene som treffer Norge, og behovet for grønn omstilling, trengs en aktiv næringslivspolitik. Oslo kommune spiller en viktig rolle som premissgiver for næringslivet gjennom gode offentlige tjenester og god kunnskapspolitik. SV vil at kommunen aktivt skal legge til rette for en variert næringsutvikling for å sikre byens nåværende og fremtidige arbeidsplasser. Samtidig skal dette ses i en naturlig sammenheng med den generelle byplanlegginga som balanserer ulike interesser og tar hensyn til et variert tilbud, bomiljø og aktiv bruk av byen.

Et inkluderende og variert næringsliv er viktig for samfunnet. SV vil jobbe for et næringsliv som aktivt søker seg mot nye grønne løsninger som kan bidra til utslippsreduksjoner, og som er konkurransedyktig i et marked som etterspør grønne løsninger. En aktiv bolig- og byutviklingspolitikk skal reflektere behovene til eksisterende bedrifter og for å starte og drive nye bedrifter i Oslo. Byens arbeidsplasser ivaretas ved å sikre at lokalt næringsliv er prioritert. Skal vi sikre velferden vår, må det skapes flere jobber i privat sektor som bidrar til verdiskapingen. Oslo må involvere partene i arbeidslivet og forsterke arenaer for samspill og dialog mellom næringsliv og forvaltning.

Det er viktig at det offentlige oppleves som relevant og moderne for at folk skal ha tillit til velferdsstaten. I en verden hvor store multinasjonale selskaper leverer tjenester globalt og digitalt er derimot faren stor for at forskjellene mellom folk vil øke. De som har penger vil kunne kjøpe seg tjenester der de ønsker, mens resten er avhengig av tilbudet fra det offentlige. Da vil også skatteviljen synke. Oslos sentrale satsing på digitalisering, informasjonssikkerhet og oppbygging av kommunal kompetanse i hele organisasjonen må derfor fortsette, slik at kommunen ikke bare blir en bestiller av kommersielle løsninger. Teknologi gir store muligheter for det offentlige til å levere tjenester til folk i det omfanget de har krav på – når de trenger det – sømløst og uavhengig av hvordan det offentlige er organisert internt. Kommunale tjenester skal leveres proaktivt slik at innbyggerne ikke lenger skal behøve å forholde seg til kompliserte søknadsprosesser. Kommunen skal fortsette å være en moderne og innovativ tjenesteyter, og gjennom digitalisering skal den levere stadig bedre tjenester. Digitalisering av det offentlige er ikke et mål i seg selv, men et virkemiddel for å gjøre tjenestene til innbyggerne bedre og mer effektive.

Kommunen spiller også en viktig rolle som eier. Oslo kommune skal være en aktiv og framtidsrettet eier, og vurdere å øke sin eierandel i samfunnsviktig infrastruktur. For å sikre et fortsatt godt offentlig eierskap skal kommunens eierskapsprinsipp legge vekt på grønn- og inkluderende vekst. For å oppnå større åpenhet om de verdiene som eies og forvaltes av kommunen, skal Oslo legge fram en årlig eierskapsmelding.

SV vil:

- **At kommunale tjenester skal bli mer proaktive**, tilpasset den enkelte innbygger og dennes behov uavhengig av hvem som har ansvaret.
- **At kommunen skal samarbeide med lokale leverandører for å utvikle norsk IT-næring.**
- **Opprette næringsklynger flere steder i byen med vekt på framvoksende sektorer og grønn teknologi.** Hvis NRK flytter fra Marienlyst, kan området være et av de stedene som er naturlig å vurdere, gjerne i kombinasjon med boligutvikling. Nærheten til universitets-, forsknings- og teknologimiljøene på Blindern og i Gaustadbekkdalen kan gjøre dette særlig aktuelt.
- **Aktivt bruke byutvikling og boligpolitikk for å bevare mangfoldet i lokalt næringsliv**, samtidig som man tilrettelegger for varetransport i bilfrie områder.

- Utrede muligheten for et **differensiert sertifiserings- og avgiftssystem for å belønne bedrifter som driver sosialt og miljømessig godt**, eller etablerer nye arbeidsplasser i utsatte byområder.
- **Oslo kommune skal stille strenge miljø- og klimakrav** ved innkjøp for å fremme et grønt skifte i næringslivet.
- **Forvalte kommunens eierskap aktivt**, og bruke det til å stimulere strategisk næringsutvikling.
- **Effektivisere kommunen gjennom digitalisering og kompetanseheving**. Frigjorte ressurser skal benyttes til å levere enda bedre tjenester blant annet til folk og til næringslivet.
- **Sikre fortsatt offentlig styring og drift av viktig infrastruktur**, deriblant Oslo Havn og andre kommunale foretak.
- **Skjerpe inn håndhevelsen av forbudet mot søndagsåpne butikker**.

Byutvikling

Byutviklingen skal ha som mål å gjøre Oslo trivelig, miljøvennlig og rettferdig. Den skal bidra til godt bomiljø, bedre byliv, nærhet til rekreasjonsområder og arbeidsplasser. Hverdagen skal bli enklere for folk og transportbehovet mindre. Nærmiljøfunksjoner som skoler, barnehager, lokalt kultur- og idrettstilbud, handel og tjenester skal være nært der folk bor, og det skal være god tilgang til grønne lunger, parkdrag, torg og møteplasser. Det naturlige valg skal være å gå, sykle eller reise kollektivt. Bylivet skal være kortreist og nært. SVs mål er at hele byen skal ha rene vassdrag og gjennomgående grønndrag.

Noe av det unike med Oslo er muligheten til å bo i en storby og samtidig være så nær store natur- og grøntområder. SV vil sikre naturmangfoldet og ta vare på kvaliteten på naturopplevelsene i marka, strandsonen, i fjorden, langs byvassdragene og i de mange urbane grøntområdene. Byen må utvikles slik at arealbehovet for parkering, transport av folk og varer blir redusert.

En forventet sterk befolkningsvekst, med en økende andel eldre vil gjøre det enda vanskeligere å skaffe seg bolig. Dette vil gi press på boligprisene og er en miljøutfordring. SV vil legge til rette for økt boligbygging, og sikre at det bygges ulike boliger tilpasset ulike husholdninger.

SV vil at byplanleggingen aktivt skal motarbeide de store levekårsforskjellene i Oslo. Oslo skal ha en tett og godt planlagt by- og sentrumsutvikling til det beste for byens innbyggere. Vekst skal skje etter planer vedtatt av de folkevalgte og folks behov, ikke etter markedskreftenes ønsker.

God bruk av arealene er med på å bevare fellesarealer som lekeplasser, parker og Oslomarka når befolkningen vokser. Fortettingen skal gjøres på en måte som sikrer god kvalitet, lysforhold, byrom og offentlige møteplasser. Estetiske kvaliteter skal kreves i reguleringsplanene. Småhusplanen skal sikre varierte bomiljø. Ved fortetting skal eksisterende bomiljø i minst mulig grad berøres.

SV vil:

- **Utvikle bysentra.** Utvikle en sentrumsstrategi for de ytre bydelene med vektlegging på sosiale møteplasser, gode tilbud og bidra til at områder rundt etablerte kjøpesentra åpnes mot bebyggelsen og blir naturlige møteplasser.
- **At det ikke etableres nye store kjøpesentre.** Vi ønsker ikke ytterligere kjøpesenterfisering av byen.
- **At den videre planleggingen av store arbeidsplasser organiseres rundt banebasert kollektivtransport.** Vi vil tilrettelegge for en blandet by der de viktigste tilbud skal kunne nås på 10 minutter i alle bydeler.
- **At byutviklingen skal baseres på kvalitet, gode byrom og bokvaliteter.** Naturområder, parker, byrom og møteplasser mellom generasjonene, fritid og aktivitet innbyr til sosialt liv og bedre helse og at såkalt fiendtlig byarkitektur (f.eks. benker man ikke kan ligge på) skal fases ut.
- **Sørge for at bygging av nye områder ivaretar behovet for gode uterom, sol- og dagslys og har en anstendig boligstandard.**
- **At bygårder og blokker uten balkonger som regel skal tillatelse til å oppføre dette.** Balkonger og bokvaliteten de medfører må komme før fasadevern
- **Ivareta byens særpreg.** Bevaring er god miljøpolitikk og gir sterkere identitetsfølelse. Styrke kulturminnevernet og helhetlige bygningsmiljøer. Det bør sikres tilstrekkelig med parker, byrom, møteplasser mellom generasjoner og for fritid og aktivitet, samt grøntområder med universell utforming.

- **At Områdeplaner og reguleringsplaner må ha reell beboermedvirkning gjennom plansmier og innbyggerforslag.**
- **At Gjersrud/Stensrud ikke skal bygges ut før banetransport er sikret**
- **Hovinbyen og Furuset skal fortsatt ha prioritet som utviklingsområder,** samtidig som Fjordbyen utvikles videre med god adgang til sjøen og flere bademuligheter. Hovinbyen må bli et satsningsområde for en ny, sosial boligpolitikk. Det må stilles krav gjennom utbyggingsavtaler med private utbyggere til en stor andel boligsosiale løsninger, i tillegg til at kommunen selv bør realisere boalternativer med sterk sosial profil. Oslo SV ønsker en strategi for boligsosiale løsninger i Hovinbyen. Den grønne ringen" i Hovinbyen må realiseres, og sammen med et godt utbygd kollektivtilbud og tilbud av offentlige tjenester som barnehager og skoler, må dette komme på plass tidlig i utvikling av området.
- **Nye boliger innenfor ring 2 skal bygges uten egne parkeringsplasser,** med unntak av handikapplasser og eventuelle bildelingsplasser.
- **At flere områder må få soner med avgrenset biltrafikk** for et bedre byliv
- **Sikre plasser for barns lek.** Aktiv lek og aktivitet krever større plass enn hva som hittil er avsatt i de nye byområdene.
- **Gjøre Oslo mer universelt utformet for å sikre framkommelighet for alle.**
- **Sette opp flere sittebenker, som hvile- og møteplasser.**
- **Sørge for flere offentlige toaletter.** Det må legges sterkere til rette for allmenhetens tilgang til toalett.
- **Øke antall parselhager og skolehager.** Oslos eksisterende kolonihager skal i løpet av få år forhandle om ny leiekontrakt med kommunen. Vi vil fremskynde dette og sikre nye, langvarige kontrakter for kolonihagene.
- **At området rundt Akershus festning skal tilbakeføres til byen og folket.** I dag er Akershus festning et avsperrt, militært område. Kommunen skal jobbe for at staten starter en utredning av saken slik at en av de mest spennende byutviklingsmulighetene kan realiseres.
- **Sikre allmenn sjøtilgang.** Større deler av Oslos strandsone må sikres som rekreasjonsområder. Øyene skal være tilgjengelige, og man skal hindre videre utbygging.
- **Breddene langs byens vassdrag skal bevares,** og flere områder langs elvene skal tilrettelegges som rekreasjonsområder. Kravet om at det ikke bør bygges nærmere enn 20 meter fra vannkant må respekteres. I noen tilfeller bør denne sonen utvides. Vannkvaliteten i fjorden og vassdragene skal forbedres.
- **At Oslos ti hovedvassdrag i byggesonen utvikles til blågrønne rekreasjonsområder** med grøntområder, badeplasser og turveier i deres fulle lengder
- **At Oslo skal kunne takle store nedbørsmengder uten** omfattende materielle skader eller forurensing. Avløpssystemet må tilpasses og vassdrag og bekker gjenåpnes for å naturlig lede vann og sikre miljøet langs vassdragene, og nye vannspeil etableres. Kommunens strategi for overvannshåndtering må følges opp.
- **Grå arealer skal bli grønnere.** Betong- og asfaltflater tidligere brukt til parkering og veier må begrenses og omgjøres permanent eller midlertidig til for eksempel parker, gode grønne byrom, lekeplasser eller sykkelveier.
- **Etablere naturbaser** for barnehager og skoler i Marka.
- **Redusere reklameeksposering,** spesielt ved barnehager og skoler.
- **Arbeide for nasjonalpark i Østmarka**
- **Bevare markagrensa.** En viktig verdi ved Osloområdet er at det er et stort naturområde.
- **Sette av kommunale parkeringsplasser over hele byen til bildelingsbiler.** Prioriterte områder bør være ved knutepunkter og i områder med mange boliger.
- **Sikre at flest mulig kan utnytte fjorden gjennom å legge til rette for bruk av kajaker, roing og småbåter.**
- **At alle nye kommunale bygg skal vurderes bygd med pluss-hus-standard.**

- **Gjenåpne Akerselva for befolkningen ved en mulig ombygging av området ved elvas nedre del,** slik at trafikkbelastning fra Bjørvika og inn i boligområder på Grønland og Tøyen reduseres.
- **Arbeide for at NRK flyttes til Groruddalen.** Dersom NRK flyttes, skal man finne en lokalisering ved et kollektivknutepunkt på østkanten med god banetilgjengelighet.
- **Sikre en trygg by gjennom forebygging:** Sikre at det er god kapasitet til oppfølging av samfunnssikkerhets- og forebyggingsarbeid ved Beredskapsetaten og andre virksomheter. Sikre godt samarbeid med nødetatene om framkommelighet for deres kjøretøy i byen.

Rettferdig boligpolitikk

Det er en menneskerett å ha et skikkelig sted å bo. SV ønsker en boligpolitikk som gjør denne retten reell. SV jobber for en rettferdig boligpolitikk der kommunen, i samarbeid med staten, sikrer at også de som har lav inntekt og manglende egenkapital har råd til å kjøpe eller leie boliger til levelige priser.

Store sosiale forskjeller på tvers av byen er også noe som gjenspeiles i befolkningens sammensetning og i boligprisene. Boliger omsettes i et fritt marked, og prisveksten bidrar til økte økonomiske forskjeller. Dette ødelegger også muligheten for å skape gode blandinger av befolkningsgrupper i samme nærmiljø. Heterogene bomiljø fremmer toleranse og tillit, og motvirker fordommer og fremmedfrykt.

En god boligpolitikk har en variert bebyggelse, god tilgang til skoler, barnehager, idrettsanlegg, kollektivtilbud og arbeid. Områdeutvikling må bidra til lokal næringsvirksomhet og kulturtilbud.

Bolig til overkommelige priser er et viktig verktøy i kampen mot forskjells-Oslo. Den sterke veksten i boligpriser gjør det vanskelig å sikre at folk med normale inntekter får råd til å bo. Befolkningsveksten i årene fremover gjør en radikal endring av boligpolitikken nødvendig. Boligpolitikken kan ikke være totalt dominert av private utbyggingsinteresser, men må inn under folkevalgt kontroll.

Dagens sosiale boligpolitikk hvor kommunen stiller boliger til rådighet for vanskeligstilte, skal i neste periode suppleres med en politikk og tiltak som stimulerer til at det bygges flere boliger til folk som har problemer med å komme inn på boligmarkedet, f.eks. grunnet liten egenkapital og lite arvede penger, og som det er ønskelig at kan bo i byen og i et lokalmiljø.

SV vil derfor legge til rette for en slik «tredje boligsektor», med boliger utenom de som selges på det ordinære markedet («første boligsektor») og utenom kommunale boliger for vanskeligstilte («andre boligsektor»).

SV vil:

- **Etablere et kommunalt tomte- og utviklingsselskap** som skal tilrettelegge og styre viktige utbygginger og sikre tilstrekkelig høy byggeaktivitet. SV har som mål at kommunen på denne måten skal påbegynne arbeidet med realisering av minst 1000 slike boliger, og vil med dette legge grunnlaget for en tredje boligsektor
- **At kommunen bygger boliger for utleie.** Formålet er at flere skal kunne leie sikkert, over en lengre tid og til regulerte priser. Dette vil gjøre at leie kan være mer forutsigbart enn i dag
- **Bruke Husbankens ordninger** som skal hjelpe vanskeligstilte til å kjøpe bolig. Dette kan være leie-for-eie, startlån, boligtilskudd, eller tilvisningsavtaler
- **Utrede tiltak mot utbyggere som holder igjen bygging av boliger på ferdigregulerte, byggeklare tomter**
- **At kommunens botilbud omfatter flere og ulike boformer**
- **Vurdere strengere regulering av utleie** for å unngå at leiligheter blir brukt som hybelhus og jobbe for å få til et nytt nasjonalt regelverk som gjør at man kan forhindre seksjonering
- **At kollektivtilbud bygges ut slik at flere områder i byen blir attraktive boområder.** Dette vil hjelpe med å fordele boligpresset jevnere

- **Sikre at når det planlegges nye større boligområder, så er kollektivløsninger og skoler, barnehager, idrettsanlegg, byrom og annen infrastruktur på plass når folk flytter inn**
- **Endre leilighetsnormen flere steder** slik at vi kan sikre flere store familieboliger, spesielt i indre øst
- **Øke antallet kommunale utleieboliger og spre disse over hele byen**
- **Øke satsingen på vedlikehold og rehabilitering** av kommunale boligbygg og la Boligbygg KF beholde større del av overskuddet for vedlikehold og nybygging
- **Tilrettelegge for flere generasjonsboliger, eldrekollektiv og alternative boliger for demente**

Idrett og friluftsliv

Fysisk aktivitet i form av idrett og friluftsliv er viktige bidrag til god folkehelse og livskvalitet. Plasseringen mellom Marka og fjorden gjør Oslo til en unik hovedstad med rik tilgang til friluftsliv og naturopplevelser for hele befolkningen.

SVs mål er at alle skal ha mulighet til å utøve en eller annen form for fysisk aktivitet i hverdagen, uavhengig av økonomisk bakgrunn, klassetilhørighet, alder og funksjonsnivå. Både den organiserte idretten og egenorganiserte aktiviteter bidrar til dette. SV vil styrke den organiserte idretten og friluftslivet, og gjøre det enklere å være fysisk aktiv også i egenregi. Det er et mål at flere skal drive fysisk aktivitet. SV mener at hovedhensikten med barne- og ungdomsidretten er å tilrettelegge og gjennomføre aktivitetsopplegg som fører til at barn og unge får lyst til å drive idrett og fysisk aktivitet generelt og tilegner seg en bevegelseserfaring som også muliggjør en eventuell fremtidig idrettskarriere. Idretts- og friluftslivsbevegelsen har en viktig rolle i norsk frivillighet og er en viktig del av mange menneskers liv og identitet.

SV vil øke aktivitetstilskuddene til de frivillige friluftslivsorganisasjonene og frivillighetssentralene for å etablere lavterskeltilbud til befolkningen.

SV vil at det først og fremst er kommunen som skal bygge og eie idretts- og friluftslivsanlegg. Når nye skoler bygges, vil SV at det samtidig bygges flerbrukshall og andre anlegg i tilknytning til skolene der hvor det er behov i området. SV vil øke og utvikle samarbeidet mellom idrett, friluftsliv og skolen, herunder AKS, og utvide samarbeidet om folkehelseprosjekter. SV mener at skolene er viktige flerbruksarenaer for frivillige organisasjoner og mener at utleien skal være gratis.

Idrett

Organisert idrett for barn, ungdom og voksne er svært viktig for folkehelsen. SV vil styrke den organiserte idretten og frivillige organisasjoner gjennom aktiv politikk i samarbeid med idrettens organer.

Oslo er det fylket i landet med dårligst anleggsdekning, dårligere enn andre store byer i Norge. SV går derfor inn for å realisere en rekke idrettsanlegg.

SV vil bidra til å forebygge diskriminering i idrettsmiljøet og arbeide for et idrettstilbud hvor alle kan delta. Gjennom styrkede tilskuddsordninger for klubbene skal idrettslag og foreninger kunne gjennomføre tiltak for bedre inkludering.

SV vil at alle skal ha tilgang til tilbud om organisert idrett. Det krever at kostnadene i ulike idrettsgrener må være så lave at de ikke ekskluderer noen.

Selv der idrettstilbudet for ungdom er bra, er samtidig frafallet stort når ungdommen når 15-16-årsalderen, og det er høye terskler for å begynne med nye aktiviteter. Det kan ha sammenheng med at ambisjonsnivået i enkelte idrettsgrener er for høyt til å passe for alle. Idrettslagene bør etablere lavterskeltilbud for barn og ungdom som verken ønsker å spesialisere seg eller satse i konkurranseidretten. Dette er tilbud til dem som ønsker trening og treningsglede.

Å kunne svømme er en basisferdighet som er gøy og som berger liv. Ungdom i Oslo har dårligere svømmeferdigheter enn i resten av landet. Det fratar dem givende badeliv, men er også farlig. SV vil

at alle barn skal lære å svømme og at badene skal være tilgjengelige for alle. God svømmeopplæring, særlig for barn og unge må prioriteres. SV mener det må bygges flere svømmehaller, at Oslo-badene driftes av kommunen, og at prisen på adgangskortene bør bli lavere.

For å redusere klasseskiller og sikre at alle barn og unge får delta uavhengig av foreldrenes inntekt, vil SV støtte en forsøksordning for å dekke deltageravgifter for barn og unge fra utsatte grupper.

SV vil at idrettslagene skal sikres økonomi som gjør det mulig for ledere og trenere å konsentrere seg om å bruke fritiden til å skape gode idrettstilbud.

SV vil:

- **Prioritere breddeidretten** og mener at områder med lavest dekning av anlegg skal komme først. Videre skal områder med stor tilvekst av barn og unge og områder med fattigdom og sosiale utfordringer prioriteres.
- **Ruste opp eksisterende idrettsanlegg og bygge nye.** Prioritere bygging av flerbrukshaller, kunstgressbaner, innendørs- og utendørs kunstisflater og skianlegg med snøproduksjonsanlegg og rulleskitraseer. Utbygging av idrettsanlegg må gjøres i nært samarbeid med idretten selv.
- **At alle skolebarn skal ha minst 40 timer svømmeundervisning**, og at alle skoler skal ha tilgang til svømmehall.
- **Utrede hvor i byen det er størst behov for å bygge nye bad** utover de kommunen har satt i gang planlegging av.
- **Ha romslige åpningstider og lavere, subsidierte priser** i svømmeanleggene.
- **Bygge om Frognerbadet til helårsbad** hvis det er mulig.
- **Etablere et saltvannsbad i Oslo og et varmtvannsbasseng med minimum 34 grader** der målgruppa er personer med funksjonsnedsettelse og kroniske lidelser
- **Rive Tøyenbadet og bygge nytt sentralbad med både inne- og utebasseng og flerbrukshall i samme bygg.** Ruste opp Holmlia bad og bygge nye bad på Stovner og Manglerud. Planlegge nytt bad i Oslo vest og Oslo sør.
- **At kommunen legger press på eierne av Sagene bad** slik at badet kan åpnes for byens befolkning.
- At kommunen legger til rette for **flytende badeanlegg og badstuer** på egnede områder langs havnepromenade.
- **Etablere småskala anlegg**, som friplasser, klatrevegger og skateramper.
- Knytte skiskoler til aktivitetsskolen og **gjennomføre skiskole som en del av gratistilbudet i AKS.** Det samme gjelder svømming og annen fysisk aktivitet.
- **Styrke tiltak for å øke fysisk aktivitet blant eldre.**
- **Ha en gjennomgang av brukerbetaling** i alle idrettslag som får støtte fra kommunen, i form av tilskudd eller tilgang til idrettsanlegg.
- Øke det økonomiske tilskuddet til **idrettens arbeid for å styrke idrettslag i områder med fattigdom og sosiale utfordringer.**
- **At kommunen der det er naturlig stiller krav for kommunale bevilgninger** (f.eks. til idrettsorganisasjoner) at deltakeravgifter mv. har en sosial profil
- **Gjøre det billigere og enklere å være fysisk aktiv.** Alle bydeler skal ha lokale utlånslager av idrettsutstyr.
- Arbeide for ordninger som gjør at barn fra lavinntektsfamilier også får delta på fritidsaktiviteter på lik linje med andre barn.

- **Tilby gratis aktivitetsuker i sommerferien** arrangert av kommunen i samarbeid med frivillige organisasjoner der barn og unge kan prøve ut ulike idretter og friluftaktiviteter.
- **Vurdere å bygge en cricketbane med tribuner på Furuset**, for eksempel ved Stubberudmyra / Furuset Tennis.

Friluftsliv

Oslos natur gir unike muligheter for friluftsliv med store områder særlig i Marka og ved fjorden. Marka er omfattet av markaloven hvor formålet med loven er å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Loven skal sikre Markas grenser og bevare et rikt og variert landskap og natur- og kulturmiljø med kulturminner.

Naturopplevelser er en viktig del av friluftslivet. Derfor mener SV det er avgjørende å ta vare på den rike naturen, som er selve friluftslivets grunnlag. Friluftslivsaktiviteter må utføres på en slik måte at naturområdene og deres mangfold ikke trues.

SV vil at flere skal drive friluftsliv i kommunens grøntområder i byen, ved fjorden, på øyene og i Marka. Dette medfører økt behov for vedlikehold, rehabilitering og oppgradering av ny infrastruktur som turveier, stier, markastuer, toaletter mm.

Den blågrønne strukturen i byggesonen, herunder parker, friområder og turveier, skal tilrettelegges for å stimulere til aktivitet i nærheten av der folk bor. Kort avstand er forutsetning for hyppig bruk og mer aktiv hverdag.

Ingen bør ha mer enn 250 meter til et mindre grøntområde i indre by eller mer enn 500 meter til et større grøntområde i indre og ytre by.

SV vil at Oslo skal få et sammenhengende turveinett med levende grøntkorridorer. Turveiene i byen, langs kysten, på øyene og i Marka gir muligheter for egenorganiserte turer/lavterskelaktivitet. Målet er et sammenhengende turveinett innen 2025.

Turveiene følger flere steder byens vassdrag fra Marka til fjorden, og binder på denne måten sammen større turområder. Sammenhengende grøntkorridorer vil også styrke det biologiske mangfoldet i byen.

Oslo har 10 vassdrag i byggesonen, men fortsatt er vel 25% av de 10 hovedvassdragene lukket. På lange strekninger mangler tilfredsstillende turveier.

Intensivere arbeidet med å gi Alnaelva fritt løp og gjøre elva tilgjengelig fra Grorud til Bjørvika. For å få fortgang i gjenåpning av lukkede elver og bekkestreknings og for utbygging av parkområder og turveinett langs elvene, mener SV det er nødvendig med en politisk handlingsplan innen 2020.

SV mener det generelt må bli enklere å oppdage og komme seg til friluftslivsområder. Bedre skilting, merking og informasjonstavler på utvalgte steder, f. Eks kollektivknutepunkter, skal gi informasjon om hvilke friluftsmuligheter som finnes i Oslo. Samtidig åpner ny teknologi for spennende måter å informere på, blant annet i samarbeid med frivillige organisasjoner og næringsliv. SV vil tilrettelegge slik at befolkningen kommer seg til friluftsområdene til fots, på ski, på sykkel mellom og med kollektivtransport.

Badeområdet på Sørenga i Bjørvika har vært en suksess, og folk strømmer til vannkanten for å slappe av, bade eller trene. Hele året. Samtidig viser tilstrømningen av folk at behovet for friområder i den tettbygde byen er stort. Befolkningsveksten vil legge ytterligere press på de eksisterende friområdene. SV ønsker derfor å legge til rette for større friområder tilrettelagt for rekreasjon, parkliv, lek for barn og bading. SV vil at områdene sør for Operaen, kjent som Sukkerbiten og Bjørvika-utstikkeren, reguleres til friområder til glede for byens befolkning. Flytende badeanlegg og badstuer kan tillates, men bebyggelse ut over tilhørende servicebygg som kafeer og sanitæranlegg bør ikke tillates.

SV vil:

- At Oslo skal få **et sammenhengende turveinett** med grøntkorridorer.
- Utarbeide en politisk handlingsplan som skal sikre **gjenåpning av lukkede elver og bekkestrekninger** og utbygging av parkområder og turveinett langs elvene.
- **Etablere rundløyper som er lett tilgjengelige** og godt merket i nærområdene der folk bor.
- **Styrke kollektivtilbudet til sentrale innfartsporter til Marka** som Skansebakken i Sørkedalen, Skar i Maridalen og Solemskogen med hyppigere bussavganger i helgene gjennom hele året.
- **Prioritere økt vedlikehold og tilrettelegging** for å bevare og styrke Oslos blågrønne struktur (i byen, langs fjorden og langs elver og bekker, på øyene og i Marka). Tilgang til gode friluftslivsområder og opparbeiding av et tydelig sammenhengende turveinett mellom byggesonen og Marka prioriteres, for å stimulere til aktivitet i nærheten av der folk bor.
- **Styrke** og vedlikeholde **nettverket av stier, løyper og sykkelveier** i Marka.
- Vedlikeholde og **opparbeide turveinettverket** i byen.
- **Ruste opp badestrendene** og etablere nye folkebad i Oslofjorden.
- **Øke aktivitetstilskuddene til de frivillige friluftslivsorganisasjonene** for å etablere lavterskeltilbud til befolkningen.
- **Bygge ut sykkelfelt i bygatene** og forsere byggingen av ny sykkelinfrastruktur.
- **Fullføre kyststien** langs sjøkanten.
- **Etablere flere småbåthavner** og anlegg for kajakk og kano.
- **Etablere flere parker og utendørs treningsanlegg** i parkene.
- **Stimulere til aktivitet** i samarbeid med idrettslag og foreninger bl.a. gjennom å tilrettelegge for turorientering, stolpejakt, mm
- **Ha økt tilrettelegging i markaområder for Oslo øst**, herunder utvikle og tilrettelegge Grønmo miljø- og friluftspark som kan bli en unik mulighet for befolkningen i Oslo sørøst, samt etablere trillesti til Grønlihytta i Groruddalen.
- Vurdere å utarbeide en **plan for flerbruken av fjorden** i tilknytning til Oslo.

Eldrevennlig by

Oslo vil i årene framover få en økende andel eldre. De fleste er friske og aktive lenger, og mange er en viktig ressurs i samfunnet. Å bo i eget hjem, selvstendighet, å ha en sosial tilhørighet og å mestre hverdagen er viktig for å ha et meningsfullt liv.

Oslo skal være en tilgjengelig by med varierte bomuligheter og tilgang til stimulerende byrom, kultur, friluftsliv og møteplasser. Oslo er i ferd med å bli en mer eldrevennlig by, også for demente, og dette må videreutvikles. Gode tiltak i enkelte bydeler må raskt komme hele befolkningen til gode.

Den eldre befolkningens ressurser er til nytte gjennom egen mestring, frivillighet og generasjonsmøter. Forskjeller i levekår skal reduseres gjennom at tjenester og omsorg til de som trenger det mest, blir styrket.

Bolig og nærmiljø

Mange boliger er dårlig egnet for eldre. Isolasjon og ensomhet er dessuten utbredt når nettverket blir redusert, og det er problemer med å komme seg ut eller benytte kollektivtransport.

Mange eldre blir boende for lenge og alene i uhensiktsmessige boliger. Kommunen bør bidra med finansieringsløsninger og veiledning for å hjelpe eldre til å flytte til aldersvennlige boliger.

SV vil:

- **Jobbe for å begrense profitt i velferden** og la kommunen eller ideelle aktører ta over driften når kontrakter om sykehjemsdrift utløper.
- Legge til rette for at eldre kan **bo hjemme og opprettholde et aktivt og selvstendig liv**, gjennom universelt utformede omgivelser og utbedring av eksisterende boligmasse med bl.a. heis.
- Rehabiliterer eller erstatter uhensiktsmessige sykehjem og omsorgsboliger med et **differensiert tilbud som kan svare til større spenn av funksjonsevne**, og med interiør med hjemlig atmosfære.
- **Bidra til bygging av flere omsorgsboliger, med omsorg+ i alle bydeler, bofellesskap for mennesker med demens, eldrekollektiv og flergenerasjonsboliger**, som skaper møteplasser og fremmer kontakt, også med innbyggerne i nærmiljøet. Prioritere slike løsninger der boligmassen er uegnet for eldre.
- At parker, gater og torg skal være **oversiktlige, godt belyst, tydelig skiltet og vedlikeholdt**, og skikkelig måket og strødd om vinteren.
- Vektlegge eldres behov i en **strategi for gange i transportpolitikken**.
- **Legge til rette for at eldre kan utvikle nye sosiale nettverk**.
- **Fortsette å legge til rette for bedre mat på institusjoner i kommunen**, herunder utrede om hvordan måltider kan utvikles som gode sosial møtepunkt.
- **Sykehjemsboere må få tilbud om aktiviteter basert på egne behov og ønsker**.

Omsorg

Mangel på innflytelse over egen livssituasjon er et problem for de som trenger bistand. Med økende eldre befolkning øker antallet med kognitiv svikt og demens. Det er en stor påkjenning både for de som rammes og deres pårørende. Rigide og byråkratiske systemer samt for liten kompetanse og kapasitet hindrer individuelt tilpassede løsninger. Dette kan oppleves som ekstra belastning for de med hjelpebehov og deres familier.

SV vil:

- **Tilby forutsigbare og tilstrekkelige hjemmetjenester til alle som trenger det.** Etablere flerfaglige kommunale og ideelle tjenester der faste faggrupper følger den enkelte godt opp.
- Etablere **bedre samhandling mellom fastlege, sykehus og hjemmebaserte tjenester**
- **Videreutvikle tillitsreformen** som bidrar til mer selvbestemmelse og fleksibilitet for de som mottar tjenester og bedre utnyttelse av fagpersoners kompetanse.
- **Ta i bruk velferdsteknologi og GPS** som gir tryggere og enklere hverdag.
- **Styrke kompetanse og tilbud om riktig ernæring.** Minst én klinisk ernæringsfysiolog i hver bydel som bistår hjemmetjenestene, samt bedre muligheten for tilbereding av måltider på institusjoner.
- **Styrke tilbudet til mennesker med demens og avlastning for deres pårørende,** med ulike dagtilbud, nattplasser og flere avlastningsopphold.
- **Gjennomgå bemanningsmålene for sykehjem** til tilfredsstillende nivå. Sørge for god fagkompetanse, differensierte tilbud og tilrettelegging for sårbare grupper i institusjoner for eldre.
- **Utvide miljø- og kulturtiltak, og sørge for friluftstilbud** til institusjonsbeboerne.
- At stillinger i hjemmetjenesten, omsorgsboliger og sykehjem så langt som mulig **skal være hele og faste**, med trygghet for de som mottar tjenester, deres pårørende og de ansatte.
- Styrke og utvikle **tilsyn for å følge opp hjemmetjeneste og institusjonene.**
- **At bydelene ved en eventuell bydelsreform skal drive** både hjemmetjeneste og sykehjem.

Redusere ulikheter

I Oslo er klasseskillet tydelig blant den eldre befolkningen, og ulikhet i levekår og helseutfordringer er stor mellom bydelene. Mangel på digital kompetanse kan skape barrierer og gjøre hverdagen vanskelig. Behovene for tiltak vil derfor være forskjellig, både i omfang og innhold. Stigmatisering og diskriminering oppleves også av eldre. Eldre i minoritetsgrupper kan ha spesielle utfordringer som må tas hensyn til. Det samme gjelder for eldre LHBT- personer.

SV vil:

- **Opprette lokale informasjons- og rådgivningstjenester** i alle bydeler om bolig, velferdsteknologi, digitale utfordringer, hjelpemidler, transport, helsetjenester, hverdagsmestring, aktivitets- og kulturtilbud.
- Prioritere **økonomiske ressurser til forebyggende og helsefremmende tiltak** i de områdene i byen som har størst utfordringer.
- Arbeide for å **hindre vold og diskriminering av eldre** generelt og i ulike minoritetsgrupper gjennom å heve kompetanse og senke terskelen for å varsle.
- Fjerne ulikheter i bemanning, kompetanse og saksbehandling gjennom **systematisk innføring av beste praksis.**
- **Styrke lønns- og pensjonsforhold for de ansatte,** blant annet ved å overføre kommersielt drevne sykehjem til kommunal eller ideell drift.

Deltaking

Sosial tilhørighet, og det å opprettholde eller etablere nye kontakter og interesser, er viktig for en god alderdom. Mange eldre opplever at tap av relasjoner og funksjoner fører til ensomhet og isolasjon. Ikke alle har kunnskap, økonomi eller egne ressurser til å motvirke dette. Omgivelsene og bygninger må ha universell utforming for å redusere unødige hindringer, og det må legges til rette for at eldre kan delta i aktiviteter og ha et sosialt miljø. Tiltakene må prioriteres til de som trenger det mest.

Kulturelle aktiviteter er med på å styrke livskvalitet og mental helse i alderdommen, og til å motvirke ensomhet. Museumstilbud under den kulturelle spaserstokken bør bygges ut, spesielt de kulturhistoriske museene og organisasjonene i det frivillige kulturminnevernet. For mange eldre er dette møtesteder som byr på opplevelser, sosialt samvær og muligheten til å bety noe for andre og fylle hverdagen med meningsfylte sysler.

SV vil:

- **Legge til rette for at eldre kan ta del i byens kulturliv**, både som publikum, aktive deltakere og frivillige.
- **Styrke kommunalt samarbeid med og mellom frivillige organisasjoner.**
- **Sørge for trygge vinterveier og fortau, og tilrettelagt kollektivtransport.** Avstanden mellom kollektivholdeplasser kan ikke økes uten behovskartlegging i samråd med organisasjoner for eldre, funksjonshemmede o.l.
- **Utvikle og øke kommunal støtte til møteplasser, eldre- og demensvennlige bibliotek, lokale eldresenter med ulike profiler, og kulturpolitikk som fremmer integrering** og tar hensyn til ulike grupperes behov.
- **Øke antall fritidsreiser til TT-brukere over 67 år.**
- **Utvide prøveordningen med Ruters aldersvennlig transport** i Nordre Aker (Rosa busser) til en fast ordning i alle bydeler.
- **Sikre at den enkelte kan få bedre kontroll over hva praktisk bistand brukes til**, avhengig av ønske og behov den dagen.
- **Bruke kultur, og særlig sang og musikk for å skape engasjement og tilhørighet** blant eldre i institusjon gjennom blant annet å styrke den kulturelle spaserstokken og at det ansettes flere musikkterapeuter.

Miljøhovedstad – være ledende i Norge og Europa!

Innen 2030 skal Oslos direkte utslipp av klimagasser være kuttet til et minimum. Oslolufta skal være ren. Naturmangfoldet i og rundt byen vår skal sikres. Vårt bidrag til avfallsproblemer skal være sterkt redusert.

Klimarettferdighet betyr at land som Norge må lede an i å bygge nullutslippssamfunnet. Oslo skal være i front, også internasjonalt. Oslo SV mener dessuten at grønne løsninger kan bidra til en triveligere by med en bedre hverdag for folk.

Forbruket vårt av fossil energi truer økosystemer og matsikkerhet. Menneskelige inngrep og forurensning av naturen truer mangfoldet av planter og dyr, og dermed selve livsgrunnlaget vårt.

SV vil gjøre Oslo til en nullutslippsby innen 2030

Oslo bør være verdensledende i å endre forbruk og kutte utslipp av klimagasser på en måte som samtidig skaper en triveligere by å bo i. Dette innebærer at trafikk, utbygginger og aktiviteter må bli fossilfri og bruke minst mulig energi og naturressurser. Materialer må resirkuleres og gjenbrukes, og energi produseres, gjenbrukes og fordeles smart. Dette forutsetter også at kommunen går i front når det gjelder å prøve ut og ta i bruk ny teknologi.

SV vil:

- **At Oslo skal redusere klimagassutslippene med 95 prosent innen 2030** sammenlignet med 1990-nivå. Gjennomføre alle Oslo kommunes klimatiltak for å nå målet om 36 prosents reduksjon innen 2020.
- **Videreføre klimabudsjettet som styringsverktøy for å nå utslippsmålene.** Det må omfatte både kommunens egen virksomhet, staten og private.
- **Arbeide for å etablere karbonfangst og lagring på Klemetsrudanlegget.**
- **Etablere forsøksbydeler for energiutveksling og smart styring innenfor byområder og kvartaler.** Energi må utveksles mellom bygg og transport etter overskudd i produksjon og ulikt behov over døgnet og året.
- **At kommunens bygningsmasse skal sikte mot plusshus-standard når de rehabiliteres og alle byggeprosjekter skal være tilpasset tanken om sirkulær økonomi.** Både energibruk og utslipp i bygging, materialbruk, installasjoner, drift gjennom vedlikehold og energibruk samt riving og avfall skal være med i regnskapet.
- **Stimulere til fornybar energiproduksjon lokalt** og stimulere til smart energistyring og energiutveksling mellom bygg og transportmidler. Det framtidige energibehovet må sikres gjennom energisparing og utbygging av fornybar energi. Solenergi på kommunale nybygg skal være hovedregelen der det er mulig.
- **Etablere en ressursbank for materialer og gjenstander.** Utvide gjenbruksstasjonene til å styrke gjenbruk og materialressurser, bl.a. ved mer digitalisering, sporing og synliggjøring.
- **Pålegge bruk av landstrøm** for alle større skip i Oslo havn og jobbe for flere tiltak som begrenser miljøbelastningen fra større skip.
- **At Oslo kommune som hovedregel stiller krav om energiklasse A for lokaler de leier.** Slik bidrar man til å spare energi i egen virksomhet, så vel som å heve standarden i utleiemarkedet.
- **Etablere flere målepunkter for luftkvalitet,** spesielt i områder med mange tunnelutløp slik som Kværnerdalen og ved Filipstad.

Ren luft

Ingen skal måtte dø eller bli alvorlig syk som følge av luftforurensing i byen vår.

Vi lærer stadig mer om de dramatiske helsekonsekvensene av luftforurensing. Statistisk sett dør 185 mennesker for tidlig på grunn av luftforurensing i Oslo, og mange flere opplever helseplager. Luftforurensingen rammer særlig personer med luftveis- og hjerte/karsykdommer. Barn, eldre og gravide er også særlig sårbare.

SV vil:

- **Redusere NOx-utslippene med minst 60 prosent innen 2022**, fra 2013-nivået, og holde nivåene av svevestøv godt under helsemyndighetenes anbefalinger.
- **Utvide, øke og gi en mer sosial profil til støtteordningen for å erstatte gamle vedovner** og forby fyring med vedovner som ikke er rentbrennende i de delene av byen hvor dette er nødvendig. Gjennomføre informasjonskampanjer for riktig fyring.
- **Innføre nullutslippssone i sentrum** innenfor satsingsområdet for Bilfritt Byliv, og gradvis utvide den til å omfatte større deler av Oslo sentrum. Innføre lavutslippssone for tyngre kjøretøy dersom luftkvaliteten er så dårlig at dette er nødvendig.
- **Redusere bruken av piggdekk** ved å gå i dialog med staten om økt piggdekkgebyr.
- **Gi informasjon til offentligheten om luftforurensing i ulike deler av byen.**
- **Ta i bruk akutte tiltak** for å hindre farlig luft på enkeltdager når det er nødvendig for liv og helse, men rette hovedtyngden på det langsiktige arbeidet for varig ren luft.
- **Styrke renholdet av gater** for å redusere antall dager med høy forurensing av svevestøv
- **Øke kunnskapsgrunnlaget.** Oslo kommune må innhente mer kunnskap om hvilke kjøretøygrupper som bidrar til NOx-utslipp for å sikre at beredskapstakster er et mest mulig treffsikkert virkemiddel.
- **Innføre gratis enkeltbillett på kollektivtransport** på dager hvor det er innført dieselforbud eller beredskapstakster.
- **Styrke kollektivtilbudet** på dager det er innført dieselforbud eller beredskapstakster.

En ren fjord for alle

SV vil arbeide for en ren og tilgjengelig fjord, fri for søppel og forurensing. Over 40 prosent av Norges befolkning bor under 45 minutters kjøring fra Oslofjorden som er Norges mest brukte rekreasjonsområde. Fjorden brukes av inntil to millioner mennesker i løpet av et år.

Privatisering og nedbygging av strandsonen i Oslofjorden pågår fortsatt i stor stil. Dette må stoppes i tråd med intensjonene i strandloven, og arealene må gjøres mer tilgjengelig for allmennheten. Tilsiget av plast til fjorden må stanses, og det må bli satt fortgang i oppryddingsarbeidet langs kystlinjen.

SV vil:

- **Utforme en helhetlig bevaringsplan for Oslofjorden** som involverer alle berørte kommuner og omfatter fjorden og alle brukere. Denne skal sørge for opprettelse av marine verneområder, restaurering og opprydding.
- **Stoppe tilsiget av plast** i tråd med FNs nullvisjon for marin forøpling. Sikre at alle små og store båthavner har gode oppdaterte avfallsplaner og -mottak. Oslos havner skal ha en nullvisjon for forurensing

- **Gjøre strandsonen mer tilgjengelig for allmennheten** gjennom oppkjøp av strandeieendommer og fraskilling av bygninger. Offentlig sjøtilgang må sikres når nye områder langs fjorden bygges ut.
- **Fullføre kyststiarbeidet i Oslo**, og sørge for trygge gang- og sykkelstier fra sentrum langs fjorden til badeplasser og turområder.
- **Innføre like regler for bruk av vannscootere i hele Oslofjorden**, regler som tilgodeser hensynet til sårbart fugleliv og fredelig friluftsliv. Målet er å gjeninnføre forbudssonen på 400 meter fra land
- **Styrke skjærgårdstjenesten** i indre fjord gjennom økte bevilgninger.
- **Fase ut unødvendige engangsartikler** av plast i kommunale virksomheter.

Byen som resirkulerer

Avfall er ressurser på avveie, og Oslo må arbeide for en sirkulær økonomi gjennom å øke kildesorteringen og materialgjenvinningen i kommunen. Avfallsminimering må være grunnsteinen i arbeidet for en sirkulær økonomi.

Hver dag ender to tonn avfall som forsøpling i indre Oslo. Årlig koster dette kommunen mange millioner kroner å rydde opp i.

SV vil:

- **Redusere det materielle forbruket i Oslo**, herunder innføre tiltak for økt deling, økt repareringsgrad, forbruksminimerende offentlig innkjøp og flere bruktmarkeder.
- **Øke kildesorterings- og materialgjenvinningsgraden** av husholdnings- og næringsavfallet i Oslo kommune.
- **Ha et Oslo uten forsøpling**. Kommunen må kartlegge forsøplingen for å kunne sette i verk effektive tiltak mot de ulike kilder. Kommunen må pålegge bøter for forsøpling.
- **At kommunen stopper forurensingen** av gummigranulat fra kunstgressbaner, og prøver ut nye miljøvennlige alternativer

Den grønne byen

Naturmangfoldet er selve grunnlaget for livet på jorden, men trues alvorlig – særlig på grunn av nedbygging av areal. Oslo kommune har et rikt naturmangfold og dermed også et ansvar for å motvirke tapet av arter.

Oslo ligger nydelig til ved fjorden, med Marka i bakkant og et grønt preg med mange parker og elver. SV vil ta vare på disse naturverdiene og kjempe mot privatisering og nedbygging av Oslo-naturen.

Naturen nær der folk bor fører til aktivitet, idrett og trivsel i hverdagen. Tilgangen til naturen må bevares ved at de grønne årene som binder byen sammen blir tydeligere og at transporten til og fra må være enkel, rimelig og i størst mulig grad være basert på sykkel, gange og kollektivtransport. Natur i by er også urbant landbruk som gir kunnskap om matproduksjon og et godt sosialt miljø.

SV vil:

- **Styrke naturmangfoldet i byen og bidra til å motvirke tap av arter**. Ta vare på artenes leveområder. Sørge for mer mangfoldig planteliv i parker, veirabatter, på grønne tak og i parseller. Unngå bruk av planter på svartelisten. Slik sikrer vi et bedre livsgrunnlag for flere fugler, bier, sommerfugler og andre arter.

- **Styrke Oslo kommunes kompetanse** om hvordan man tar vare på naturmangfold og bedre kartleggingen av naturen i kommunen
- **Sikre Markagrensa.** Utvikle skjøtselsplaner som favoriserer utvikling av eventyrskog og variert natur på bekostning av ensformig industrigranskog, spesielt i hundremetersbeltet. Slik styrker vi Markagrensa mot nedbygging.
- **Ivareta naturmangfoldet i naturreservatet Østensjøområdet miljøpark** tilknyttet Østensjøvannet, og gå imot utbygging i randsonen som kan true dette mangfoldet. Jobbe for å etablere nytt besøkssenter for våtmark i Oslo ved Østensjøvannet i samarbeid med Østensjøvannets venner.
- **La barnehagene etablere egen lavvo og leirplass, gjøre nærskogen til klasserom,** gi et løft til flere og mer spenstige naturstier, i hundremetersbeltet innenfor Markagrensa.
- **La trær stå i urbane områder.** Trær i nærmiljøet er helsebot for alle. Vi må innføre strengere vern for store trær og treklynger både i sentrum og i boligområder, og ha søknadsplikt for felling av verdifulle trær.
- **Arbeide for at grønne områder og elvedaler får et sterkere vern** og tydeliggjøres og styrkes. Det er viktig at parker, friområder, løkker, idrettsarenaer og småskoger bindes sammen med turveier og bredere grøntbelter som igjen blir knyttet til marka og sjøen.
- **Ta bedre vare på elveløpene i Oslo.** Det må ikke oppføres ny bebyggelse eller andre store inngrep innenfor 20 meter fra vannkanten. Dette vernet styrkes ytterligere der det er mulig. Flere lukkede elveløp må åpnes og gjøres tilgjengelig som felles rekreasjonsområder.
- **Slå ring om de viktige turveiene fra sentrum og ut i Marka, "Oslos grønne fingre",** som er under konstant press fra potensielle utbyggere.
- **Etablere nasjonalpark i Østmarka.** Med unntak av kystnasjonalparker, finnes det ingen nasjonalparker under tregrensa i hele Sør-Norge. De indre delene av Østmarka er siste mulighet. Her finner vi de største gjenværende inngrepsfrie områdene vi har igjen med naturkvaliteter på nasjonalparknivå.
- **Sikre Markas gjenværende eventyrskoger** mot hogst
- **Legge til rette for urbant landbruk over hele byen.** Det må arbeides aktivt for å bevare og videreutvikle eksisterende arealer for urbant landbruk, samt opprettes nye arealer og gis økt støtte til organisasjoner og grupper som jobber for utvikling av og informasjon om urbant landbruk.
- **At alle skal forstå verdien av mat og matproduksjon.** Urbant jordbruk kan øke bevisstheten om forholdet mellom mennesker og natur og forståelsen for menneskelig påvirkning på naturen.
- **Sørge for at alle kommunale anlegg bruker torvfri jord,** og slutte å blande inn torv i kompostjorda som kommunen lager.
- **At takflater tas i bruk** til opphold, insektsvennlig vegetasjonsdekke, dyrking og håndtering av regnvann.

Grønn samferdsel

SV vil at transporten i Oslo skal bidra til en trivelig, miljøvennlig og velfungerende by. Da må vi organisere byen slik at vi reiser mer sammen, mer kortreist og uten bruk av fossil energi. Innen 2030 skal Oslo være en fossilfri by og samferdselspolitikken skal motvirke tapet av naturmangfold.

Det skal være lett å bo og ferdes i byen uten å måtte eie egen bil. Det skal være enkelt å velge kollektiv, sykkel og gange i daglige gjøremål. Da trengs store løft i kollektivtransporten, som sørger for hyppigere avganger og bedre sammenkopling av Osloregionen. De store kollektivprosjektene er også et nasjonalt ansvar.

I byen må man dele på plassen. SV vil ha mer rom for godt, bilfritt byliv. Sykkel og gange gir både miljøgevinst og store folkehelsegevinster. Vi vil sette de mykeste trafikantene først. Alle skal kunne bruke og ferdes trygt i lokalmiljøet.

Gårdagens transportløsninger er arealkrevende, og bidrar til klimagassutslipp og farlig luftforurensing. Barn og syke må tidvis holde seg innendørs på grunn av andres bilbruk. Færre enn før reiser med bil, men samtidig er kapasiteten sprenget på mange busser og baner. Fotgjengere og syklistar har fremdeles for dårlige forhold når det gjelder brøyting og annen tilrettelegging.

Transportsystemene våre står overfor store endringer. Elektrifiseringen av bilparken skyter fart. Førerløs transport og annen ny teknologi kan dramatisk endre premissene for samferdsel. Utvidelser av motorveier, som eksempelvis nye E18 vil se stadig mer meningsløse ut.

Kollektivtransport

Det skal være lett å velge kollektivt for alle. Befolkningen skal ha et variert og universelt utformet kollektivtilbud med god tilgjengelighet til holdeplasser. Samtlige nye bybusser bør være batteri- eller hydrogendrevne fra 2025, og fase ut det fossile drivstoffet fra 2020.

I dag er kapasiteten sprenget på kollektivtilbudet flere steder i byen, og tilbudet må utvides for at byen skal kunne gi innbyggerne et godt nok tilbud i en tid med befolkningsvekst, samtidig som man når byens ambisiøse miljømål.

SV vil:

- **At folk over hele Oslo skal ha mulighet til å komme seg til jobb, barnehage og skole uten å være avhengig av privatbil.** Kollektivtilbudet i rushtiden morgen og kveld på hverdager skal styrkes, slik at trikk og t-bane har så hyppige avganger som mulig. Busslinjer i indre by, og på de viktigste strekningene i ytre by, skal i rushtiden ha avganger minst hvert 5. minutt, mens linjer i ytre by som hovedregel skal ha avganger minst hvert 10. minutt.
- **Satse på baneløsninger for framtida.** Få fortgang i arbeidet med å bygge den nye T-banetunnelen gjennom sentrum, og jobbe for en ny jernbanetunnel. Ny t-banetunnel vil knytte Bislett og Grünerløkka til dagens T-banenett, og doble kapasiteten i t-banesystemet.
- **Øke kapasiteten på t-banen for å sikre punktlighet og flere avganger.** Ferdigstille så fort som mulig et nytt signal- og sikringsanlegg på T-banenettet. Nytt signalanlegg kan øke kapasiteten i dagens T-banetunnel gjennom Oslo sentrum med 25 prosent, fra 32 til 40 tog i timen.
- **Utvide banenettet til nye områder.** Bygge Fornebubanen med kopling til Majorstuen og Blindern stasjon, og begynne bygging av baneløsning for Nedre Romerike (Ahus-bane).

- **Satse på trikk når kapasiteten til bussen er sprengt.** Bygge trikk langs Ring 2 og linjer til Hovinbyen, Tonsenhagen og Linderud/Veitvet. Busslinje 31 er Norges uten sidestykke mest trafikkerte og presset til bristepunktet. Derfor trengs det trikk.
- **Jobbe for nye tverrgående baneløsninger** over Groruddalen og Søndre Nordstrand, samt bedre bussforbindelser.
- **Unngå prisøkninger på kollektivtransporten.**
- **At barn skal få reise gratis sammen med voksne alle dager (hele døgnet).**
- **Innføre ungdomskort på 300 kr.**
- **Jobbe for å utvide sone 1 til Kolbotn** slik man har gjort til Lysaker på vestkanten. Dette for å skape en smidig kollektiv løsning for reisende etter at bomringen innføres.
- **Utvide nattilbudet med buss.** Dagens nattilbud opprettholdes og utvides til flere hovedbussruter ut og på tvers av byen og til flere dager.
- **Ha bedre fergeforbindelser** i indre Oslofjord som en del av RUTERS tilbud. Alle ferger skal være elektrifisert innen 2024.
- **At Oslo skal følge med på utviklingen av førerløs transport, både som kollektivtransport og bestillingstransport,** og ta dette i bruk eller sette i gang forsøksordninger når det er mulig og hensiktsmessig.
- **At man ikke skal trenge å eie egen bil for å bo og ferdes i Oslo.** Kollektivtransporten skal sømløst kunne kombineres med sykkel, gange og bildelingsløsninger. Kommunen må stille parkeringsplasser tilgjengelig for bildelingsbiler og stille krav om plasser til bildeling i nybygg.
- **Jobbe for en klimanøytral drosjenæring.** Ladeinfrastruktur til drosjer må bygges ut.
- **Øke antall fritidsreiser for brukere av TT-tjenester**
- **Beholde Sporveien som heleid kommunalt selskap som eier og drifter sine tilbud selv,** og jobbe aktivt for at selskapet skal frakte flest mulig fornøyde passasjerer dit vi vil.
- **Jobbe for at anbudsutsetting av kollektivtransport i Ruter avvikles** etter hvert som anbudskontraktene utløper
- **Arbeide for økt kapasitet på lokaltogene til Ski,** og hyppigere avganger når Follobanen står ferdig.
- **At Oslo kommune legger en ambisiøs plan for at T-banenettet skal være universelt utformet.** Alle trikker og busser skal være tilgjengelige for personer i rullestol eller for personer som har store barnevogner.
- **Utvide ordningene med bestillingstransport for eldre og bevegelseshemmede** til alle bydeler etter modell fra Rosa busser i Nordre Aker

Bilfritt byliv og de myke trafikantene

Bilfritt byliv gjør at mye plass frigjøres til alle andre ting man ønsker i byen, alt fra lekeplasser og benker, til sykkelveier og boliger. Dessuten gjør bilfritt byliv at myke trafikanter kan ferdes tryggere.

Et mer bilfritt sentrum gir også bedre sikkerhet. Gode estetiske løsninger for gategulv og utemøbler gjør det hyggeligere å være i sentrum, men kan også fungere som kjøretøysperrer mot tilsiktede skader på folkemengder.

I dag tar bilkjøringen og bilparkeringen opp stor plass i byen, og en satsing på bilbasert byutvikling vil skape mer utslipp, kork og kaos.

SV vil:

- **Satse på bilfritt byliv i hele byen.** Kommunen må fortsette arbeidet med bilfritt byliv i sentrum, og dessuten legge til rette for flere bilfrie områder i hele byen.
- **Omprioritere plass fra biltrafikk til kollektivtransport, sykling og gange,** blant annet gjennom flere gågater, sykkeltraseer og kollektivgater.
- **Frigjøre areal i byen ved å gjøre den mindre bilbasert gjennom betaling for parkering og færre parkeringsplasser.** Prioritere beboernes parkering gjennom beboerparkering, og handikapparkering for funksjonshemmede.
- **Sikre trygge skoleveier** gjennom gode fortau, lavere fart og etablering av såkalte «Hjertesoner», som er bilfrie områder rundt barneskoler.
- **Gjennomføre en gåstrategi for Oslo,** blant annet gjennom å sikre tradisjonelle tur- og gangveier og å legge til rette for gange ved utbygginger, prioritere måking og strøing og etablere overbygde fortau. Personer med funksjonsnedsettelse må sikres god fremkommelighet og deltagelse på lik linje med andre.
- **Få på plass flere sittebenker i byen.** Det skal være hvileplasser i sentrum, i knutepunkter og til holdeplasser for kollektivtransport. Slik tilrettelegger man for sosialt liv i gatebildet og for at eldre og andre som er dårlig til beins kan bruke kollektivtransport.
- **At gående og syklende skal prioriteres når byen planlegges.** Det skal være et finmasket, tilgjengelig og universelt utformet gang- og sykkelnett i byen hele året. Det skal legges til rette for direkte gangforbindelser/snarveier og praktiske krysningspunkter til/ved alle holdeplasser. Når byen fortettes rundt trafikknutepunkt som Storo, Carl Berner og Smestadkrysset, skal separate sykkelveier prioriteres.
- **Utvikle områdene som tidligere har vært forbeholdt bilen.** Kunst, beplantning, parkanlegg, vannspeil, små konsertarenaer skal anlegges der det tidligere har vært biltrafikk og parkering.

Sykkel

Sykling i Oslo skal være tilgjengelig, trygt og naturlig. Det er miljøvennlig og helsefremmende

Selv om stadig flere sykler, er det fremdeles for dårlig tilrettelagt mange steder, og mange velger derfor bort sykkelen.

SV vil:

- **Gjennomføre Oslo kommunes plan for sykkelveinettet for 2025,** med 280 km sykkelvei og 25 prosent sykkelandel for hverdagsreiser på sommerhalvåret.
- **Utvide sykkelnettet videre,** særlig ved å bruke areal som i dag brukes til gateparkering.
- **Oppgradere sykkelveiene** for å gjøre dem tryggere og mer effektive, med mer fysisk avskilling.
- **Prioritere nødvendige ressurser** til regulering, planlegg og grunnerverv for å kunne holde tempoet i sykkelveibyggingen oppe
- **Lage trygg og effektiv sykkeltilrettelegging i sentrum** på tvers av byen fra Bjørvika via Kvadraturen til Tjuvholmen, og å forlenge sykkelveien i Torggata fram til denne tverrgående traseen.
- **Utvide bysykkelordningen til flere deler av byen,** og jobbe for stativuavhengig ordning. Bysykkelordningen bør inkluderes i månedskortet på kollektivtransporten
- **At kommunen skal jobbe for en god sykkelkultur,** og legge til rette for at barn lærer trafikkregler for sykkel på skolen. Arbeidet med å sette opp egne skilt, lysregulering og markering i kryss for syklist må videreføres og trappes opp.
- **Tilrettelegge bedre for el-sykler,** blant annet for flere trygge parkeringsløsninger og lading. Vurdere muligheter for å etablere ordninger for utleie av el-sykler.

- **Ha sikker sykkelparkering på arbeidsplasser, handlesteder og studiesteder.** Kommunen skal sette av areal til sikker sykkelparkering, bruke parkeringsnormene til å stille krav til sykkeltilrettelegging i nybygg samt ha aktiv dialog andre aktører om sykkelparkering.
- **Sørge for at det er enkelt å sykle hele året.** Kommunen skal legge til rette ved å brøyte og koste prioriterte deler av sykkelveinettet. Det skal være enkelt å kombinere sykkel og kollektivtransport hele året: Sykkelhotell med sykkelvaskeri ved T-banestasjoner og knutepunkter skal gjøre det enklere å kombinere sykkel og kollektivtransport.

Annen veitrafikk og sjøtransport

Organisering og forflytning av folk, varer, utstyr og avfall skal bidra til at Oslo blir en attraktiv by med lave klimagassutslipp, effektive løsninger og god livskvalitet for innbyggerne. Bare nullutslipp er godt nok for miljøbyen Oslo. Innen 2025 bør alle nye personbiler og drosjer solgt i Oslo være nullutslippsbiler. All næringstransport i Oslo skal være utslippsfri innen 2030.

SV vil:

- **Bruke bompenger og etter hvert mer moderne veiprising for å begrense biltrafikken, kutte utslipp og sikre trafikkflyt.** Ordningen skal skille mellom kjøretøytyper og tidspunkter, slik at det stadig blir mer attraktivt å velge kollektivt og miljøvennlig.
- **Ikke gi plass til mer biltrafikk.** Derfor må Oslo kommune jobbe mot alle vei- og tunnelprosjekter som øker den fysiske veikapasiteten, som for eksempel E18 Vestkorridoren og motorvei nedenfor Tveita.
- **Lokk- og tunnelprosjekter på belastede strekninger må bygges med mål om økt kollektivbruk,** ved bruk av kollektivfelt eller baneutbygging, og redusert biltrafikk. Dette vil gi varig redusert luftforurensning og økning av grøntarealer. Løsninger som velges skal ikke gi dårligere lokalmiljø andre steder.
- **Redusere Riksveg 4 Trondheimsveien, E18 Mosseveien og Østre Aker vei til lokalvei.**
- **Bygge lokk over E6 på Furuset.**
- **At når prosjektet E6 Oslo Øst planlegges, må det skje ut fra byens mål om redusert biltrafikk og prosjektet må ikke øke den fysiske veikapasiteten.** Planene som til nå er lagt fram gir økt fysisk veikapasitet og er for kostbare.
- **At plager fra motorveier skal reduseres.** Det skal inngås samarbeid med Statens vegvesen for å få gjennomført tiltak langs motorveier og større fylkesveier for å få ned støyplager, lokale utslipp, og for å bygge ned barrierene disse veiene skaper i lokalmiljøet.
- **At 30 km/t skal være hovedregel for fartsgrense i indre by og i alle boliggate.**
- **Gjøre trafikken uavhengig av fossilt drivstoff.** Etablere flere ladestasjoner for elbiler og fyllestasjoner for bærekraftig biodrivstoff og hydrogen på offentlige steder og energistasjoner. Støtte etablering av lading i borettslag og sameier. Stille krav i reguleringsplaner om at nybygg og bygg under renovering skal være ladeklare bygg
- **Forberede byen på førerløs transport.** Stille krav som sørger for at førerløs transport bidrar til felles og miljøvennlige løsninger, ikke økt bilbruk.
- **Jobbe for flere ladeplasser for elbiler** på knutepunkter og i boligområder i ytre by.
- **Etablere flere egne p-plasser for elbiler som brukes til næringstransport.**
- **At Oslo skal tilrettelegge for arealer til små og store terminaler for gods.** Mindre leveranser skal kunne gjøres med lastesykkel.
- **Stille krav til nullutslipp** for eksempel ved bruk av varebiler i leveranser av varer og tjenester til kommunen

- **Kutte utslipp fra sjøtransporten.** Jobbe for at driften av Oslo havn blir utslippsfri ved å gjennomføre kommunens handlingsplan for nullutslippshavn, og elektrifisere passasjerferjene.

Feministisk by

Oslo skal være en by der alle har like muligheter, uavhengig av kjønn og kjønnsidentitet.

Samfunnet er fortsatt preget av maktforskjeller mellom kvinner og menn. Kvinner tjener mindre enn menn, eier mindre enn menn, og er underrepresentert i maktposisjoner. Altfor mange kvinner opplever Oslo som utrygt.

SV er et feministisk parti, derfor har bekjempelsen av skjevfordelingen mellom kvinner og menn vært sentralt for SV. Rimelige, offentlige tjenester som kollektivtransport, barnehager, aktivitetsskole og gode hjemmehjelpstjenester gjør det mulig for kvinner å delta i arbeidslivet, være økonomisk uavhengige og samtidig få hverdagen til å henge sammen. Trygge og tilgjengelige hjelpetiltak gjør at kvinner søker hjelp mot vold og overgrep. Bedre seksualundervisning og helsetilbud legger til rette for en sunnere og friere oppvekst for alle kjønn. Gode velferdstjenester er også god kvinnepolitikk.

Sterke kvinneorganisasjoner er viktige for å få til mer feministisk politikk i Oslo. Organisasjonene utvikler blant annet ny politikk, arrangerer 8. mars-toget og demonstrasjoner for kvinners rettigheter og støtter kvinner i å delta i den offentlige debatten. SV vil bygge videre på kvinnebevegelsens kompetanse og engasjement.

SV vil:

- **Styrke kvinneorganisasjonene gjennom varige tilskuddsordninger ved å videreføre kvinnepotten i budsjettet**

Oslo som feministisk arbeidsgiver

Som byens største arbeidsgiver, har Oslo kommune et særlig ansvar for å fremme likestilling på arbeidsplassen. Med SV i byråd har arbeidet for et likestilt arbeidsliv med faste og hele stillinger, tillitsreform og profittfri velferd vært en prioritet.

SV ønsker å fortsette kampen for et likestilt arbeidsliv, blant annet med rett til heltid, høyere lønn til lavtlønnede og retten til et arbeidsliv fritt for trakassering.

SV vil:

- **I samarbeid med partene i arbeidslivet finne tiltak for likelønn og mot lavlønn i forbindelse med lønnsoppgjørene.**
- **Innføre forsøk med 6-timersdagen på utvalgte arbeidsplasser i kommunen.**
- **At Oslo kommune i kommende tariffoppgjør prioriterer likelønn i kommunens virksomheter, blant annet gjennom å vurdere likelønnsplaner.**
- **At alle skal ha rett til heltid i Oslo kommune, og at nye stillinger i hjemmetjenesten som hovedregel skal utlyses som hele og faste stillinger. Koordinere mellom kommunens sykehjem slik at sykehjemslegetillinger utlyses som heltidstillinger.**

- **At kommunen skal ha gode rutiner for varsling om trakassering, vold og overgrep,** og at varslerne skal få et styrket vern.
- **Jobbe for at Oslo kommune skal bli en sone fri for trakassering, vold og overgrep,** og tilby forebyggende kursing og kompetanseheving for kommunens ansatte
- **At kommunen skal bruke kjønnskvolter for å sikre likestilling,** og at kommunen kan bruke radikal kjønnskvolter der det trengs.
- Jobbe for at NAV og andre tjenester som arbeider med kvinner med innvandringsbakgrunn arbeider med utgangspunkt i beste praksis for å **hjelp flest mulig kvinner til å skaffe seg egen, langsiktig og stabil inntekt.**
- **Styrke informasjonen til Au parer om rettighetene i ordningen og rettighetene de har som kvinner i Norge**

Kampen for kvinnekroppen

Oslo skal være en trygg by for alle å ferdes i og det skal være en by fri for diskriminering og trakassering. Alle barn og unge i Osloskolen skal sikres god og kunnskapsbasert seksualitetsundervisning. Her skal forestillinger om idealkropper brytes ned, og man skal gi god informasjon til de unge om rettigheter, grensesetting og grenseserpekter. Vi skal dyrke mangfold, selvaksept og trygghet.

SV vil:

- **At seksualundervisningen i skolen skal omhandle kjønn og mangfold, og lyst,** men også maktbalansen i seksuelle relasjoner, grensesetting, respekt og viktigheten av aktivt samtykke.
- **At alle Osloskoler skal ha en lærer med definert ansvar for seksualundervisningen.** Skolene bør gjennomføre læringsopplegg om kjønn, identitet og grensesetting.
- **Sørge for at elever i Osloskolen skjermes for nettporno på skolens enheter ved å innføre et filter**
- **Yte støtte til organisasjoner som arbeider for kvinners rettigheter og reproduktiv helse.**
- **Utvide ordningen med gratis prevensjon for kvinner under 26 til å gjelde hele Oslo.**
- **Styrke informasjon om prevensjon og muligheter til minoritetskvinner,** og utvide ordningen med utdeling av gratis langtidsvirkende prevensjon.
- **Tilby gratis HPV-vaksine til alle under 30 år.**
- **Begrense reklame i det offentlige rom** ved å innføre reklamefrie soner og forby seksualisert og kvinneundertrykkende reklame på kommunale arealer og reklameflater.

Frihet fra vold og tvang

Alle mennesker har rett til et trygt og fritt liv uten å bli utsatt for vold. Det inkluderer frihet fra vold, voldtekt, seksuell trakassering og negativ sosial kontroll. SV vil prioritere forebygging og godt fungerende hjelpetiltak slik at alle kvinner kan leve i frihet fra vold og tvang.

Menns vold mot kvinner er et folkehelseproblem. Mye av volden som rammer kvinner skjer i hjemmet og i nære relasjoner. Kvinner er også mer utsatt for seksualisert vold og trakassering i det offentlige rom, og de fleste som lever i prostitusjon er kvinner.

SV vil:

- **Bruke Politirådet til å løfte arbeidet med voldtekt og partnervold, spre erfaringene fra prosjekt November og videreutvikle dette.**
- **Styrke kunnskapen om voldtekt og vold mot kvinner hos politi, rettsvesen, NAV og politikere**
- **At kunnskapen og bevisstheten om overgrepsmottaket i Oslo skal spres blant unge.**
- **Ha bedre belysning i Oslos gater og parker.**
- **Gi kvinner tilbud om trygge, kommunale overgangsboliger etter opphold på krisesenter.**
- **Yte støtte minst på dagens nivå til krisesentertilbud og organisasjoner som gir støtte og hjelp til personer som har vært utsatt for voldtekt, vold eller overgrep.**
- **Arbeide for at politiet prioriterer håndheving av sexkjøpsloven.**
- **Styrke exit-programmet for mennesker i prostitusjon som blant annet gir tilbud om bolig, hjelp til å finne en annen jobb, norskopplæring, studier, helsetilbud og avrusning.**
- **At kommunen/fylket tilbyr gode helsetilbud inkludert tilbud om psykolog for mennesker som lever i prostitusjon.**
- **Nekte skjenkebevilling til strippeklubber og toppløsserveringer.**
- **Gjennomføre kurs i selvforsvar med fokus på grensesetting for alle jenter i ungdomsskolen, og kurs i grensesetting og grenserespektering for alle gutter i ungdomsskolen.**
- **At kommunen må utarbeide en forpliktende handlingsplan om vold i nære relasjoner hvor arbeidet mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og æresrelatert vold er inkludert.**
- **At det ansettes minoritetsrådgivere på alle videregående skoler i Oslo.**
- **Kurse sosiallærere, helsesøstre og rådgivere som arbeider i skolen om negativ sosial kontroll.**
- **Oppfordre alle hotell i Oslo til å bli med på å bekjempe sexkjøp og menneskehandel.**
- **Gi tilbud om psykolog til alle som blir utsatt for overgrep.**
- **Opprette NAV-kontakt på krisesenteret for enklere og raskere å kunne fatte vedtak slik at de ansatte kan konsentrere seg om jobben med de voldsutsatte.**

Oslo skal bli en rasismefri by

Oslo er en mangfoldig by med mennesker som har bakgrunn fra mange ulike land og kulturer. Dette fører med seg nye ideer, ressurser og muligheter. SVs visjon er et kulturelt mangfoldig og sosialt rettferdig samfunn med like muligheter for alle. Oslo skal ha nulltoleranse for rasisme.

Likevel opplever mange rasisme og diskriminering i Oslo i dag. Særlig personer med ikke-vestlig bakgrunn, muslimer og jøder er utsatt. Folk opplever diskriminering på boligmarkedet, arbeidsmarkedet og på utesteder. Unge menn med minoritetsbakgrunn opplever oftere å bli stoppet av politiet enn andre jevnaldrende, og selv om politiet er et statlig organ, har Oslo kommune et handlingsrom for å påvirke politiets praksis. Dette må kommunen bruke.

Rasisme skaper og holder vedlike utrygghet og utenforskap, og bryter ned tilliten mellom folk. I Oslo er det en økning i antall anmeldelser av hatkriminalitet basert på etnisitet. Rasisme gjør at mange velger å holde seg borte fra det offentlige ordskiftet, og det bidrar også til mobbing i skolen og på arbeidsplassen. Som Norges største arbeidsgiver, har Oslo kommune et særskilt ansvar for å hindre at kommunalt ansatte bruker hatretorikk eller fremmer rasistiske holdninger.

Rasistisk diskriminering skal være fullstendig uakseptabelt. Vi må også være på vakt mot dem som bruker etnisitet eller religion som forklaring på sosiale problemer og økonomiske forskjeller. Vi aksepterer ikke den fortellingen.

Det er ikke kun i nynazistiske og høyreekstreme miljøer rasisme eksisterer, men den er innvevd i ubevisste og hverdagslige handlinger og ord. Vi ser en tendens i samfunnet til at negative holdninger til bestemte kulturer og religioner ofte ikke blir ansett som rasisme. Det er et problem at hatretorikk og rasisme normaliseres for å tilsløre problemer som egentlig bunner i økende sosiale ulikheter i samfunnet. Å motvirke rasisme handler derfor om mer enn bekjempelse av direkte diskriminering av enkeltpersoner. Rasisme er en stor trussel mot den inkluderende byen Oslo skal og bør være, og må motarbeides strukturelt og systematisk.

SV vil:

- **Opprette et eget ombud** for å systematisere arbeidet mot rasisme
- Arbeide for at det innføres en **kvitteringsordning mot etnisk profilering** i Oslo-politiet.
- **Øremerke midler til «Kontoret for fri rettshjelp»** for å kunne yte juridisk bistand til folk som har opplevd diskriminering i ansettelsesprosesser og i arbeidslivet generelt.
- **Sikre at eksisterende lovverk benyttes når kommunalt ansatte bruker hatretorikk eller på annen måte fremmer rasistiske holdninger i arbeidstida.**
- **Bekjempe rasisme på utesteder**, blant annet ved å styrke diskrimineringskontroller, senke terskelen for inndragning av skjenkeløyve, og kreve at utesteder tydeliggjør eventuelle regler for adgang.

- Øke økonomisk **støtte til organisasjoner** som arbeider med å avdekke og forebygge rasisme.
- Lage en tiltaksplan for å **forebygge og håndtere rasisme** blant ansatte og elever i osloskolen.
- **Kartlegge rasisme i Oslo-skolen.**

Oslo skal være en inkluderende by

Oslo skal være en åpen og inkluderende by, der alle skal kunne leve gode liv og ta del i byens goder og et mangfoldig fellesskap. Arbeidslivet, utdanning, kommunale tjenester og offentlige rom skal være tilgjengelige for alle. Gjennom inkluderende prosesser skal alle innbyggere ha mulighet til å påvirke sine lokalsamfunn og på denne måten bidra til en bedre by for alle.

Mange som tilhører Norges samiske urfolk bor i landets hovedstad. Oslo kommune har ansvar for å legge til rette for at denne befolkningen kan praktisere sitt språk og sin kultur.

Ikke alle opplever å ha de samme mulighetene, og forskjellene mellom folk øker. Mange opplever å bli utelukket fra ulike samfunnsområder, som for eksempel arbeidslivet, kommunale tjenester, offentlige rom, utesteder og kollektivtransport. Ekskluderingen skjer på bakgrunn av etnisitet, språk, seksuell orientering, kjønnsidentitet, funksjonsevne, klasse, kjønn, religion eller livssyn.

Inkluderende arbeidsliv

Deler av Oslos befolkning er i dag ekskludert fra arbeidslivet, selv i økonomiske oppgangstider. Mange mangler den nødvendige kompetansen arbeidslivet krever, eller møter et hjelpeapparat med manglende kunnskap om ulike behov. Dette gjelder særlig for unge som har falt fra skolen, innvandrere med lav skolegang, personer med nedsatt funksjonsevne og personer som er utsatt for vold i nære relasjoner.

SV vil arbeide for at kommunen iverksetter ei kartlegging blant sine ansatte over hvem og hvor mange som besitter samisk språk- og kulturkompetanse. Ansatte som besitter en slik kompetanse skal få som en del av sitt virke å yte sine tjenester spesifikt til de delene av befolkninga som har særlig behov for det.

SV vil:

- Øke andelen **ansatte med minoritetsbakgrunn gjennom kvotering** i Oslo kommune, og bruke dette aktivt for å rekruttere personer med minoritetsbakgrunn til lederstillinger i kommunen.
- **Styrke tolketjenesten** og legge til rette for kontaktpersoner som snakker de ulike morsmålene til innvandrere som har hjemmetjenester eller bor på institusjon.
- Inkludere informasjon om grad av universell utforming i kollektivtrafikken og på holdeplasser i Ruter-appen.
- **Arbeide for å etablere en sertifiseringsordning for virksomheter** som i hovedsak sysselsetter nyankomne flyktninger eller andre med særlige integreringsutfordringer.
- Bruke anskaffelsespolitikken til å **verdsette virksomheter som sysselsetter mennesker** med minoritetsbakgrunn eller nedsatt funksjonsevne.
- Utvide Oslo kommunes **rekrutteringsordning for mennesker med funksjonsnedsettelse**.
- **Videreutvikle kvalifiseringsprogrammet for å få folk med innvandrerbakgrunn ut i arbeidslivet.**

- **Utvikle metoder for arbeidsinkludering av personer utsatt for vold i nære relasjoner,** i samarbeid med NAV og krisesenteret.
- **Bedre mulighetene til å ta grunnskoleutdanning med livsopphold** gjennom partnerskapet i NAV i samarbeid med Oslo voksenopplæring, med tanke på å kvalifisere innvandrere uten grunnleggende skolegang.
- Sikre finansiell **støtte til de samiske helsetreffene for eldre ved Samisk Hus.**

Lik tilgang til offentlige tjenester

Ikke alle som bor i Oslo har tilgang til likeverdige offentlige tjenester. Mange kommunale tjenester er ikke tilpasset de ulike behovene som finnes i befolkningen. Det er også lite bevissthet og kunnskap om de ulike brukergruppene.

SV vil:

- **Styrke barneverntjenesten og samarbeidende etaters kompetanse i flerkulturell forståelse,** blant annet ved å innføre dialogprosjekt mellom innvandrergupper og barnevernet i bydelene.
- **Øke økonomisk støtte til frivillige organisasjoner** som jobber med inkludering
- **Sikre at enslige mindreårige flyktninger får bofellesskap eller fosterhjem** gjennom barnevernet, der dette er naturlig på bakgrunn av deres bakgrunn og behov.
- Sørge for at alle barn og unge som kommer som flyktninger eller innvandrere får en **jevnaldrende fadder.**
- Utvide kursingen av kommunens ansatte slik at de er i stand til å **yte likeverdige tjenester** til alle byens innbyggere.
- Sikre videreføring av **handlingsplanen «Stolte Oslo»**
- Styrke ordningen med brukerstyrt personlig assistanse (BPA) som verktøy for likestilling og selvbestemmelse, i samarbeid med Rådet for funksjonshemmede i Oslo kommune og funksjonshemmedes egne organisasjoner.

Ambisiøs kulturby

Oslo skal være en by med forståelse for kunstens og kulturens rolle i samfunnet. Kunst og kultur skal tenkes inn i alle planer vi har for byens utvikling. Byen skal ha store ambisjoner og gi befolkningen det rikeste tilbudet i landet.

Vi skal ha en kulturpolitikk for å sikre mangfold, men også for å ta vare på en kulturarv, bygninger og tradisjoner. Innenfor kulturpolitikken skal det også være rikelig med plass for selvrefleksjon, diskusjon og debatt. Kultur handler om ytringer. Kulturpolitikken skal sikre en offentlighet, at det finnes et bredt offentlig ordskifte både for den enkelte og for samfunnet. Kulturpolitikken skal sikre deltagelse og engasjement i en samfunnsdebatt som her må forstås videst mulig.

Kunstpolitikken skal sikre den delen av kulturen som handler om å utforske grensene for kulturen. Kunst handler om uttrykket selv, om prestasjon og kvalitet. Kunsten utfordrer selvforståelsen – den skal kunne være undergravende og motstrøms. Det at kunsten utfordrer kulturen gjør at vi trenger offentlige bevilgninger til kunstfeltet. Vi kan ikke se for oss at markedet etterspør eksistensielle og samfunnsmessige utfordringer.

Oslo skal bli en av de byene i Europa der det satses stort og målrettet på kunst- og kulturlivet. Kommunen skal ha en aktiv satsing i tillegg til alle de statlige institusjonene som finnes og følge opp med utbygging når byen vokser. Særlig må kommunen ta seg av det lokale kulturlivet og ha et særlig ansvar for et mangfoldig og inkluderende kulturliv.

Kunst- og kulturopplevelser er ikke tilgjengelig for alle. Klasse, økonomi og tradisjoner avgjør i mange tilfeller om den enkelte tar i bruk den store bredden av aktiviteter og tilbud som det offentlige finansierte kulturlivet gir. Oslo kulturskole har lavere dekningsgrad enn de aller fleste kommuner i landet, og lærerne har for lite tid pr elev. Oslo kommune skal sørge for en kommunal kulturundervisning som alle kan ha råd til.

Kulturlivet er under sterkt press fra kommersielle krefter som ønsker å gjøre mest mulig av folks fritid og interesser om til konsum. Dette er ødeleggende for ønsket om mangfold i uttrykk og tradisjoner.

Demokratiet forutsetter et bredt ordskifte der alle slags ytringer kommer fram. Det offentlige ordskiftet er under press i og med at de tradisjonelle mediebedriftene har redusert virksomheten sin. Dette går ut over muligheten til å ha en reflektert og opplyst samfunnsdebatt.

Oslo har mange store kunst- og kulturinstitusjoner lokalisert i byen, og mange av dem er statlige. Oslo, som både er kommune og fylkeskommune, er i noen tilfeller gratispassasjer i kulturpolitikken. Vi må ta et større ansvar for kulturpolitikken. Kommunen og staten bør finne fram til en ansvarsfordeling som sørger for at Oslo oppfyller sine forpliktelser her. Satsingene bør være målrettede og følge en plan. SV heier på en utvikling som fremmer engasjement og deltagelse. Vi vil styrke satsingen på kulturpolitikk for barn og unge, for kunnskap og debatt. Vi ønsker å bruke kulturpolitikken i integreringspolitikken, vi ønsker å bruke kulturpolitikken aktivt i eldre- og seniorpolitikken og vi ønsker å arbeide for en Oslo-offentlighet.

SV vil:

- **Øke kapasiteten i Oslo kommunale kulturskole med 4000 plasser** til om lag 10 500 i løpet av bystyreperioden, og sørge for at tidsressurs pr. elev ikke er mindre enn 30 min. i uken. På sikt skal alle som ønsker det få en plass.
- **Arbeide for ordninger, f.eks. kulturkort, som gjør at barn fra lavinntektsfamilier** også får oppleve kulturtilbudene på lik linje med andre barn. Dette gjelder også Oslo kulturskole.
- **Sørge for flere pilotprosjekter med samarbeid mellom Oslo kulturskole og AKS.**
- **Gi skolene økte midler til å besøke byens kulturinstitusjoner.** Ruter skal tilby gratis kollektivreiser utenom rushtiden for skoleelever som skal på slike besøk.
- **At hver bydel skal ha en kulturstasjon** med forhold som tilfredsstiller Oslo kulturskole sin kravspesifikasjon.
- **Bevare og styrke juniorklubber, ungdomsklubber, fritidsklubber og andre møtesteder for ungdom** med relevante sosiale og kulturelle aktiviteter og grupper. Utvide tilbudet til ungdom over 18 år og arbeide for flere klubber i hver bydel.
- **Satse på Deichmanske bibliotek.** Det nye Hovedbiblioteket gir et etterlenget løft. SV vil også sørge for å bevare og videreutvikle filialene og sørge for at alle bibliotek er meråpne (åpne utenfor ordinær arbeidstid og på søndager, men da ofte uten bibliotekarere). Nye filialer må bygges i takt med boligutbygging.
- I samarbeid med institusjoner og organisasjoner i Oslo **skape et kulturtilbud for eldre på dagtid** med forestillinger, konserter, museumsbesøk, foredrag osv. med transport.
- Arbeide aktivt for, i samarbeid med staten, at **Oslo filharmoniske orkester får tjenlige lokaler.**
- **Tilby rimelige lokaler med langsiktige leiekontrakter for profesjonelle kunstnere og frivillig kulturaktivitet** som korps, orkester, kor og band. Sørge for at skolene er åpne som lokale kulturarenaer kveldstid og i helgene.
- **Nye skoler skal bygges med aula/teatersal** med akseptabel infrastruktur som blanding og strømforsyning.
- **At kommunen jobber for å skaffe til veie øvingslokaler.**
- At kommunen har **en handlingsplan for å styrke korps og kor** i byen.
- Sette av **midler til utendørskonserter ulike steder i byen** i tidligere biltrafikkerte områder som en del av Bilfritt byliv.
- **Etablere et eget program for skulptur og installasjon i de samme områdene.**
- **Øke økonomisk støtte til Melahuset** for videreutvikling av et internasjonalt kulturhus.
- Arbeide for **styrking og økt finansiering av Samisk Hus** – et kultursenter for samene i Oslo og et sted hvor hele Oslos befolkning, samt tilreisende, kan bli kjent med alt hva den samiske kulturen har å tilby.

- **At behovet for møteplass, visnings- og konsertlokale i bydel Søndre Nordstrand og flere andre bydeler i ytre by får en løsning.** Kommunen bør prøve å skaffe til veie slike lokaliteter.
- **At alle barne- og ungdomsorganisasjoner skal ha tilgang på å låne lokaler til møter og arrangementer**
- **Vurdere bygging av kino i Groruddalen.**

Regnbueby

Det er i våre lokalsamfunn vi lever våre liv, og et lokalt perspektiv på hvordan seksuelle minoriteter, interkjønn- og kjønnsminoriteter blir møtt i det lokale velferdstilbudet, må prioriteres. Særlig viktig er dette i de tjenesteområdene som kommer tettest innpå privatlivet til hver enkelt person, nemlig oppvekst, helse og omsorg.

Skoler og lokale utdanningsmyndigheter må prioritere å skape inkluderende læringsmiljø for alle elever, studenter og ansatte. Skolen er en viktig arena for å motarbeide mobbing og vold knyttet til seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.

Skeive personer har generelt en god helsesituasjon som ikke skiller seg vesentlig fra befolkningen for øvrig. Det å tilhøre en seksuell minoritet eller kjønnsminoritet kan likevel medføre stress og usikkerhet i møte med helsevesenet. Skeive skal møtes med åpenhet, respekt og kompetanse som mottakere av helse- og omsorgstjenester i vår kommune. Eldre som innlegges til opphold i institusjon i dag har vokst opp i en tid med liten aksept for skeive. Å bli møtt med respekt og åpenhet i en slik situasjon er svært viktig og er noe som krever oppmerksomhet og bevissthet fra institusjonens ledelse.

Skeive med innvandrerbakgrunn opplever ekskludering og at mange av de rettighetene som majoritetsbefolkningen tar for gitt er utenfor rekkevidde. Mange opplever flere former for diskriminering. For eksempel kan en kvinne som er lesbisk og mørk i huden, bli utsatt for både rasisme, kjønnsdiskriminering og homofobi. Dette er viktige perspektiver som må tas med i integreringsarbeidet i kommunen.

SV vil:

- **At LHBT-perspektivet må tas med i integreringsarbeidet i kommunen.**
- **Øke kunnskapsnivået om LHBT-helse** blant fastleger.
- **Bedre helsetilbudet for transpersoner**, og sørge for reell forenkling og av-monopolisering av det eksisterende tilbudet.
- **Bidra til opprettelse av et "regnbuehus" i Oslo.**
- Bruke UngData-undersøkelsen for å **innhente kunnskap om levekår for skeiv ungdom i Oslo.**
- Ha en ambisiøs **handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold i Oslo.**
- Gjennomføre **regelmessig kompetanseheving av ansatte** i barnehager, grunnskolen, voksenopplæringen, fritidsklubber, idrettslag og helse- og omsorgsinstitusjoner om LHBT-befolkningen.
- At **skolebibliotekene i Oslo skal ha et utvalg av skeiv litteratur og informasjonsmateriell** om LHBT.
- Sikre at **alle elever på grunnskolen mottar informasjon om LHBT** på en slik måte at de trygt kan være åpne om seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.
- At **LHBT-organisasjoner må få tilgang til å drive informasjonsarbeid i grunnskolen, voksenopplæringen, fritidsklubber og idrettslag.**
- Legge til rette for at **LHBT-personer også kan leve med sin seksuelle identitet, kjønnsidentitet og -uttrykk i sin alderdom**, på eldresentre, på sykehjem og lignende.

- **Øke kunnskapen om LHBT-personer og skeive i prostitusjon.**
- Jobbe for å **bedre levekårene til skeive med minoritetsbakgrunn.**
- At kommunen yter **økonomisk støtte til organisasjonene som arbeider for LHBT-personer som FRI og Skeiv Verden osv.**
- At kommunen aktivt **fremmer initiativ for skeive med funksjonsnedsettelse**, som møteplassen Pust ut, for skeive med utviklingshemming.
- **Øke kunnskapen blant ansatte i kommunens helse- og omsorgstjenester om skeive og diskriminering på bakgrunn av seksuell orientering og kjønnsuttrykk.**
- **Bekjempe homofobi på utesteder**, blant annet ved å styrke diskrimineringskontroller, senke terskelen for inndragning av skjenkeløyve og kreve at utesteder tydeliggjør eventuelle regler for adgang

Oslo – en by i verden. Internasjonal solidaritet

Oslo skal være en by som er fri for rasisme og etnisk diskriminering, og som ønsker å styrke sitt etniske og kulturelle mangfold. Oslo kommune skal være en forbilledlig etisk aktør som bidrar til å eliminere internasjonal menneskehandel, har et næringsliv som ikke trekker profitten til skatteparadis og som aktivt støtter de faglige, økonomiske og sosiale rettighetene til byens gjestearbeidere. Oslo skal stå i front internasjonalt i bekjempelsen av atomvåpen, klimautslipp og andre globale farer som truer menneskeheten.

Kampen mot rasisme og etnisk diskriminering er internasjonal, og ikke en dag går uten at medmennesker møter etnisk intoleranse og diskriminering også her i Oslo. Sosial dumping er et utstrakt problem på arbeidsplasser der mange har utenlandsk opprinnelse eller er ansatt i vikarbyrå. Nesten ingen av disse er fagorganiserte, og de har svært dårlige lønns- og arbeidsvilkår.

Oslo kommune er Oslos største arbeidsgiver og en av landets største kunder for det private næringsliv. Dette gir mulighet til å sette høye etiske standarder for resten av arbeidslivet. Kommunen er en del av globaløkonomien, der transnasjonale storselskaper leverer en stor del av tjenestene som forbrukes samtidig som de betaler minimalt med skatt til landet og byen.

Bruk av atomvåpen i en internasjonal krigssituasjon vil være fatalt for hele verden, også Norge og for Oslo. Når den internasjonale spenningen mellom stormaktene øker, bør Oslo kommune i den grad det lar seg gjøre føre en avspenningspolitikk på lokalt nivå. Internasjonalt samarbeid med andre byer, både i og utenfor NATO, er derfor viktig.

SV vil:

- **At Oslo kommune skal ha en generell etikkplan** for offentlige innkjøp av varer, tjenester og i arbeidslivet. Planen skal bidra til at kommunens internasjonale forpliktelser blir etterlevd. Den skal også gjelde for bydelene.
- **At leverandører av varer og tjenester til Oslo kommune kan garantere at de ikke er produsert på område som står under militær okkupasjon** (som f. eks Palestina og Vest-Sahara), med mindre produksjonen inngår i et demokratisk forankret rammeverk med sikte på etablering av varig fred.
- **At Oslo kommune går foran ved å bruke sin investeringsmakt til å straffe selskaper som handler i strid med folkeretten**, og aktivt investerer i selskaper som har en god bærekraftspraksis.
- **At Oslo kommune skal støtte BDS-bevegelsen** og bidra til boikott av, desinvestering i og sanksjoner mot Israel og selskaper som tjener på Israels okkupasjon av Palestina.
- **At Oslo kommune skal stille etiske krav ikke bare til leveransene, men også til leverandørene og deres underleverandører.**
- **At Oslo kommune skal bekjempe sosial dumping**, sørge for ordnede lønns- og arbeidsvilkår og at losse- og lastearbeid i Oslo Havn gjøres sikkert og forsvarlig av kvalifiserte havnearbeidere.

- **At Oslo kommune ikke skal inngå avtaler med og ikke ha fondsinvesteringer i selskap som har moder- eller søsterselskap i skatteparadiser.**
- **At Oslo kommune tar imot minst det antall flyktninger staten til enhver tid forespør om, og presser regjeringen til å ta ansvar for en større del av den internasjonale flyktningstrømmen.**
- **At Oslo kommune skal være en foregangskommune for mottak av flyktninger med nedsatt funksjonsevne og LHBT-flyktninger.**
- **At bystyret erklærer Oslo for atomvåpenfri sone.** NATO-allierte skip som vil besøke Oslo må deklarerer hvilke våpen de har om bord; har de atomvåpen, eller vil de ikke avlevere deklarasjon, skal de ikke tillates å anløpe Oslo Havn.
- **At Oslo styrker sitt internasjonale samarbeid med likesinnede byer på viktige saksfelt, og aktivt jobber for å starte opp slike samarbeid, slik som i klimapolitikken og det såkalte C40-nettverket.**
- **At Oslo starter opp solidarisk samarbeid med organisasjoner i andre land som jobber for kvinners rettigheter.**
- **At Oslo støtter den internasjonale kampen mot Frihandelsavtalen for tjenester (TISA), som vil øke presset for privatisering av kommunale tjenester. Oslo må erklære seg som TISA-fri sone.**
- **Revidere Oslo kommunes internasjonale strategi.**

Styrket folkestyre

Frivilligheten og ideell sektor har en egenverdi, og styrker samtidig det norske demokratiet. Frivilligheten bidrar til meningsskapende fellesskap og sammen med offentlig sektor skapes engasjement, gode nabolag, tjenester og tilbud til befolkningen.

For SV er forsterkning og utvidelse av demokratiet grunnleggende. I dag opplever for mange at de ikke har påvirkning på beslutninger som gjelder dem. Bydelene har ansvaret for å levere noen av de mest grunnleggende tjenestene til befolkningen, men gjennom mange år var de økonomiske rammene trange. Med det nye rødgrønne byrådet har rammekuttene blitt redusert, og mange bydeler opplever at de igjen har utvidet handlingsrom. SV mener det er behov for å overføre enda mer makt og myndighet til bydelene, og ønsker derfor å utrede en bydelsreform i løpet av perioden.

SV skal videreutvikle og styrke arbeidet med tillitsreform i kommunen. Tillitsreform handler om å gi ansatte og ledere faglig myndighet til å treffe beslutninger sammen med innbyggerne uten overdreven bruk av kontroll. Det er likevel viktig å sørge for at innbyggere får de tjenestene de har krav på, i det omfanget de har rett til. SV vil videreutvikle velferdskommunen med tillit og samskaping/samvalg som grunnlag. Fremtidens velferdstjenester handler om å gi tillit til innbyggerne som trenger bistand fra velferdstjenestene våre og bygge rammer for godt samspill mellom folk og fagfolk. Brukere av kommunens velferdstjenester skal oppleve tillit i møte med tjenestene. De skal oppleve selvbestemmelse på individnivå og medvirkning på systemnivå. «Ingenting om oss, uten oss» skal være en grunnleggende verdi i utvikling av politikk og tjenester.

Kunnskapen skal brukes til å gjøre tjenestene bedre og mer effektive. Kommersialisering av barnehager og sykehjem bidrar til å binde opp styringen av virksomheter gjennom langtidskontrakter, samtidig som kommersielle aktører tar ut store overskudd. Ofte på bekostning av de ansattes lønninger og pensjoner. SV vil fortsette å jobbe for en demokratisk styring av velferdstjenestene.

SV vil at kommunen skal fortsette arbeidet med å gjøre kommunen mer åpen og gjennomskiktig. Budsjetter og kommunale dokumenter skal være forståelige, og folk skal ha innsyn. Folk skal nå fram, hverdagsproblemene skal løses, og vedtak som er fattet skal følges opp. Kommunen må styrke de felles arenaene for debatt i byen.

Dagens bydelsstruktur gjør at overgangen mellom bydelenes helse- og sosialtjenester og de byomfattende tilbudene i mange tilfeller blir stor. Større bydeler kunne få delegert ansvar for mange oppgaver som i dag ligger til byomfattende kommunale etater. Det ville også styrke den folkevalgte styringen. Dagens bydelsutvalg har en svakere stilling enn kommunestyrene i langt mindre kommuner. Større bydeler ville kunne ha større bydelsutvalg, flere folkevalgte som kunne frikjøpes på heltid og slik styrke lokaldemokratiet innad i Oslo. Oslo SV vil derfor utrede en bydelsreform.

Det blir stadig flere innbyggere i Oslo. Dette skaper store muligheter og utfordringer. En folkestyrt by må også være en by der utviklingen av byen styres aktivt gjennom demokratiske og politiske prosesser, sammen med innbyggerne. I forbindelse med byens kommuneplanarbeid gjennomførte det rødgrønne byrådet en unik medvirkningsprosess med blant annet SMS til alle innbyggere over 16 år med

invitasjon til å delta. De som bor i byen må inviteres enda mer aktivt med i diskusjoner om hvordan framtidens byrom skal se ut, og premissene må i forlengelse av dette utvikles i demokratiske prosesser og ikke overlates til faginstanser og eiendomsspekulanter.

SV vil:

- **Styrke bydelenes budsjetter.**
- **At kommunale virksomheter ikke skal konkurranseutsettes.**
- **Avskaffe bestiller-utfører-modeller** som grunnlag for organisering av kommunens tjenester.
- **At organiseringen av byens helsetjenester må sikte mot å skape helhetlige pasientforløp** med pasienten i sentrum.
- **At foretaksmodellen i Oslo kommune evalueres** med hensyn til om dette er en god nok styringsmodell.
- **At alkoholbevillinger og skjenketider utenfor Oslo sentrum avgjøres i bydelsutvalgene.**
- **Legge til rette for at alle innbyggere får sterkere mulighet til å påvirke beslutningene** gjennom bydelenes budsjettprosesser.
- **Gjøre det enklere for kommunale råd for ungdom, eldre og funksjonshemmede å oppnå reell påvirkning** på viktige prosesser som angår dem, ved å gi informasjon på en mer tilgjengelig måte.
- **Jobbe for en representativ fordeling i lokalpolitikken** med tanke på kjønn, etnisitet, etc.
- **Vurdere en bydelsreform** med sterkere demokratisk styring, flere oppgaver og en bydelsadministrasjon som i større grad er underlagt bydelsutvalget.
- **Øke bydelens og bydelsutvalgenes innflytelse i plan- og byggesaker**, uavhengig av bydelenes størrelser.
- **Skape medinnflytelse i alle saker som gjelder den enkelte innbygger og åpenhet i saker som har samfunnsmessig interesse.**
- **At kommunen skal ta i bruk nye digitale plattformer for innbyggerdeltakelse.**
- Være åpne for å **vurdere bruk av rådgivende folkeavstemninger** i store spørsmål som er egnet for dette.